

97

Боқий фикр

Инсоннинг, халқнинг, жамиятнинг ва давлатнинг куч-қудрати фуқароларнинг маънавий-маърифий савияси билан белгиланади.

Ислом КАРИМОВ

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2013-yil 22-may, chorshanba №41 (8586)

ҲАР БИР БОЛА — МЕҲР-ЭЪТИБОРДА

Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз туманидаги 16-сонли махсус мактаб-интернатида асосан сколиоз касаллигига чалинган болалар таълим олади.

Ушбу масканда ўқув-тарбия ва даволаш ишлари ягона ортопедик қоидаларга риоя қилинган ҳолда, қатъий жадваллар асосида йўлга қўйилган. Бу ерда ўғил-қизлар ҳам илм ўрганади, ҳам саломатлигини тиклайди. Элликдан зиёд ўқитувчи ва тарбиячи, 35 нафар тиббиёт ходими ҳар бир болага меҳр-эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиб келаётир.

Суратда: Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз туманидаги 16-сонли махсус мактаб-интернати бошланғич синф ўқитувчиси Шохиста Ашурова ва ўқувчи Сабина Қахрамонова.

Жамшид НОРҚОБИЛОВ
(ЎЗА) олган сурат.

Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch

МАЪРИФАТ ВА ЖАҲОЛАТ ЧОРРАҲАСИ

Президентимиз Ислом Каримов Халқ депутатлари Тошкент вилояти кенгашининг жорий йил 1 апрелда бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясидаги нутқида айрим минтақаларда юз бераётган турли нотинчлик ва қарама-қаршиликларнинг сабаб-оқибатларига тўхталиб, интернет тармоғини қандайдир темир девор билан тўсиш эмас, балки ёшларнинг қалбига қулоқ солиш, эзгу интилишларига кенг йўл очиб бериш — давр талаби эканини таъкидлади.

Ҳа, камолотга чорлайдиган эзгу таълимотлар билан ёвуз гоёлар ўртасидаги азалий кураш бугун ҳар қачонгидан-да кескинлашиб, ҳар бир инсон, айниқса, ёшларнинг онгу қалбига чуқур акс-садо бермоқда. Бу инсоният тасаввури ва тафаккурининг юксак маҳсулидан эзгулик ё ёвузлик йўлида фойдаланиш мумкинлигини яна бир қарра исботламоқда. Танлов ҳар бир инсоннинг ўзида қолаётганини бот-бот эслатмоқда.

(Давоми 3-бетда.)

Vatan himoyasi — muqaddas burch

Юртимиздаги ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари ўртасида ҳар йили анъанавий равишда ўтказиб келинаётган "Шунқорлар" ҳарбий-спорт мусобақаларининг мамлакат босқичида Пайариқ қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш ва сервис касб-хунар коллежининг "Лочин" жамоаси биринчи ўринни қўлга киритди.

«ЛОЧИН»НИНГ ИШОНЧЛИ ПАРВОЗИ

Бу хабар нафақат коллеж жамоаси, балки ушбу мусобақаларда иштирок этган ўқувчиларнинг она-оналарига ҳам чексиз қувонч ва фахр бағишлади. Жамоа сардори Норбой Мусаев ушбу муваффақият ҳақида ота-онасига телефон

орқали хабар қилганида, улар фарзандларини табриклаб, келгусида ҳарбий соҳани танлашидан хурсанд эканликларини ва бу борада уни қўллаб-қувватлашларини билдирди.

(Давоми 2-бетда.)

ЯКУНИЙ НАТИЖАЛАР ТАҲЛИЛИ

2005 йилдан бери ўтказиб келинаётган кўрик-танловда шу кунгача 300дан ортиқ турли фан ўқитувчилари совриндор бўлган. Кўрик-танловнинг бу йилги республика босқичида 11 фан йўналишида баҳслашган 146 нафар ўқитувчининг билим ва маҳорати тўрт тур бўйича синовдан ўтказилди.

5-бет

БОЛАЛАР МАЙДОНЧАСИ — ЭЗГУЛИК ДЕБОЧАСИ

Ҳамза тумани Бобур маҳалласида 12 та болалар майдончаси ташкил этилган. Галдаги вазифа маҳаллада яна 8та замонавий болалар майдончасини қуришдан иборат. Майдончалар ҳар иккита ёки учта кўп қаватли уй атрофида қурилаяпти.

11-бет

ҚИЗЛАР, СПОРТ ВА СОҒЛОМ АВЛОД

Фарғона вилоятида 6 ёшдан 18 ёшгача бўлган 112 минг нафардан зиёд қиз мунтазам спорт ва жисмоний соғломлаштириш гуруҳларига жалб этилган. Бадий гимнастика, сузиш, синхрон сузиш, теннис ва бошқа спорт турлари билан шугулланаётган қизлар сафи сезиларли даражада кенгаймоқда.

16-бет

(Давоми.
Боши 1-бетда.)

— Коллежда қишлоқ хўжалик машиналарини ишлатиш ва уларга техник хизмат кўрсатиш йўналишида тахсил олмакдан, — дейди Норбой Мусаев. — Уч йил давомида соҳа бўйича зарур билим ва кўникмаларга эга бўлдим. Ўқишга кирганимданок таълим масканимизда ёшларни ҳарбий қақирқача бошланғич тайёрлаш фани бўйича ташкил этилган тўғарак машғулотларида қатнашиб келмоқдам. Ўқитувчимиз Асрор Ялғошев ёрдамида мамлакатимиз Күролли

ошно бўлдик. Шунинг учун бугун жамоамиз аъзоларидан кўпчилиги келгусида ҳарбий бўлиш, муддатли ҳарбий хизматни ўтаб, шу соҳада меҳнат қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Мен ҳам коллежни битириб, олий ҳарбий билим юртида ўқиш ниятидан.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа, Олий ва ўрта махсус таълим, Соғлиқни сақлаш, Маданият ва спорт ишлари вазирликлари, Мудофаага кўмаклашувчи "Ватанпарвар" ташкилоти ҳамда Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси

муассасаларида мазкур фан бўйича махсус жиҳозланган ўқув хоналари ташкил этилган. Ушбу йўналишдаги тўғараклар ҳам фаолият кўрсатмоқда. Бунинг натижасида ҳар йили ташкил этилаётган "Шунқорлар" ҳарбий-спорт мусобақаларининг туман ва вилоят босқичлари юқори савияда ўтказилмоқда.

Жорий йилда ҳам танловнинг дастлабки босқичи ўн олти ҳудудда уюштирилиб, унда икки мингдан ортиқ ўқувчи-ёшлар фаол иштирок этди. Аввало, ўқувчиларнинг Президентимиз асарлари юзасидан билимлари синовдан ўтказилди. Жамоалар-

НУРОТАДА ЯНГИ ИСТИРОХАТ БОҒИ

Навоий вилояти Нурота тумани марказида кўркам маданият ва истироҳат боғи барпо этилди.

Сўнгги йилларда вилоятнинг барча ҳудудидида янги боғ ва хиёбонлар ташкил этилиб, мавжудларини бугунги кун талаблари даражасида реконструкция қилиш юзасидан кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси

дархат ҳамда 10 минг тупдан ортиқ гул кўчати экилди. Йўлак бўйларига одамларнинг ҳордиқ чиқариши учун қулай ўтириқлар ўрнатилди. Тунда йўлакларни равшан қилиб турувчи ёриткичларнинг ўзгача дизайнда ишлангани боғ ҳуснига ҳус қўшмоқда. Майдоннинг шимол қисмида жойлашган эски иморатлар ўрнига бир ва икки қаватли замонавий

2013-yil — Obod turmush yili

«ЛОЧИН»НИНГ ИШОНЧЛИ ПАРВОЗИ

Кучлари тизими, ҳарбий хизмат ва уни ўташ тартибларига оид қонунлар ва бошқа ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлардан хабардор бўлди. Шу билан бирга дарсдан ташқари турли спорт мусобақалари орқали жисмоний тайёргарлигимизни оширдик. Касб-хунар таълими муассасалари ўқувчиларининг "Шунқорлар" ҳарбий-спорт мусобақалари ушбу жараёнда олган билим ва маҳоратимизни синовдан ўтказишда муҳим ўрин тутди. Ҳар йили мазкур танловда қатнашамиз. Ўтган ўқув йилида туман миқёсида ғолибликни қўлга киритиб, вилоятда учинчи ўрин билан чекланган бўлсак, бу йил республика босқичида Самарқанд вилояти вакили сифатида иштирок этдик. Муҳими, мусобақада қатнашиб орқали ҳарбийларга хос мардлик, қатъиятлик, спортбидингизомга ўргандик, тарбта

кенгаши ҳамкорлигида ўтказиб келинаётган аънавий «Шунқорлар» ҳарбий-спорт мусобақалари академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларини ҳарбий-ва танпарварлик руҳида тарбиялаш, ёшларни муддатли ҳарбий хизматга ва ҳарбий билим юртига ўқишга кириштиришга тайёрлаш, улар ўртасида соғлом турмуш тарзини оммалаштиришга хизмат қилмоқда.

— Вилоятимиздаги барча академик лицей ва касб-хунар коллежларида ўқувчиларни ҳарбий қақирқача бошланғич тайёргарлик бўйича ўқитиш самарали йўлга қўйилган бўлиб, машғулотларни шу соҳанинг етук мутахассислари олиб бормоқда, — дейди Самарқанд вилояти ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси бош услубчи-маслаҳатчиси Тўйчи Абдуллаев. — Таълим

нинг мусобақа дастуридан ўрин олган сафда юриш ва қўшиқ айтиш бахслари, альбом, вимпеллар тайёрлаши, ижтимоий-сиёсий ва ҳуқуқий тайёргарлик бўйича саволларга жавоблари, ҳарбий топография ҳамда бир қатор жисмоний машқларни бажариши ушбу соҳалар бўйича мутахассислар томонидан синчковлик билан баҳоланди. Ҳар бир минтақада ғолиб бўлган жамоа эса Самарқанд олий ҳарбий автомобиль-кўмондонлик муҳандислик билим юртида ўтказилган вилоят босқичида яна бир бор ўз маҳоратини синовдан ўтказди. Барча жамоалардан ҳар томонлама устунигини намойён этган «Лочин» гуруҳи мусобақанинг мамлакат босқичида ҳам ғолибликни эгаллагани ҳамқарамизни хушнуд этди.

F.ХАСАНОВ,
ЎЗА мухбири

Matbuot anjumani

Миллий матбуот марказида Фанлар академияси билан ҳамкорликда «Ўзбекистоннинг энг янги тарихини ўрганишнинг долзарб масалалари» мавзусида матбуот анжумани ўтказилди.

ЭНГ ЯНГИ ТАРИХ

илмий тадқиқотлар билан бойитилмоқда

Унда ЎзФА Тарих институти директори Равшан Абдуллаев ва бошқалар институтда олиб борилаётган илмий-тадқиқот ишлари, уларнинг йўналишлари, олимлар томонидан чоп этилаётган нашрлар ҳақида батафсил маълумот беришди. Тадбирда таъкидланганидек, ҳозирги замон тарих фанида ривожланиётган йўналишлардан бири — энг янги тарихдир. Уни ўрганишнинг аҳамияти бугунги ҳаётга бевосита таъсир этадиган ҳолисаларни ўз вақтида англаш ва тушунишга кўмаклашиш билан белгиланади.

Иштирокчилар шунингдек, юртимизда замонавий тарихни илмий тадқиқ этишга эътибор қаратилаётгани ва шу мақсадда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузурида Ўзбекистоннинг энг янги тарихи бўйича жамоатчилик кенгаши тузилгани ҳақида атрофлича фикр юритишди. Бундан ташқари, тадбир мобайнида ФА Тарих институти билан кўплаб хорижий мамлакатларнинг етакчи олимлари ва илмий марказлари ўртасида самарали ҳамкорлик ўрнатилгани ҳақида тўхталиб ўтилди.

Санобар ЖУМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

БИЛИМ ОЛИБ, ҲУНАР ЭГАЛЛАБ

Янгийўл туманидаги 20-умумтаълим мактабида ўқувчиларнинг чуқур билим олиб, касб-хунар эгаллаши учун барча шароит яратилган. Фан тўғаракларида билимларини мустаҳкамлаётган бўлса, «Ораста қизлар», «Моҳир қўллар», «Рақс» тўғаракларида истеъдод ва иқтидорини ривожлантирилмоқда. Таълим муассасасининг бошланғич синф ўқитувчиси Жамила Жонгўраева, физика фани ўқитувчиси Нилуфар Жумабоева, мусиқа фани ўқитувчи-

си Гулноза Собированинг саъй-ҳаракати билан ўғил-қизларнинг бўш вақти мазмунли ўтмоқда.

— Машғулотлар дўстона мулоқот асосида олиб борилади, — дейди мактаб директори Маҳфуза Ҳожиматова. — Ўқитувчилар ҳар бир дарсда мавзуга оид кўргазмалар қўролар, лаборатория жиҳозлари ва электрон воситалардан фойдаланиб, ўқувчиларга пухта билим беришга интилишмоқда.

Гулҳаё БОБОЖОНОВА
Б.РИЗОКУЛОВ олган суратлар.

(Давоми. Боши 1-бетда.)

ИНТЕРНЕТ БИЛГИЧ
ЧЎПОН

Мамлакатимизда Президентимиз Ислон Каримов раҳбарлигида ахборот технологиялари барча соҳага ички таътиб қилинмоқда. Халқимиз эришадиган ютуқлар интернет воситасида ҳам кенг намоиш этилмоқда.

2012 йилнинг ўзида шунга яқин умумтаълим мактаби замонавий компьютер хоналари билан таъминланди. "Электрон таълим" лойиҳаси доирасида олий ўқув юр்தларининг кутубхона фондлари электрон шаклга ўтказилмоқда. Кишлоқ ёшларининг интернетдан фойдаланиш кўникмаларини эгаллаш бўйича махсус ўқув дастури асосида 30 мингга яқин йигит-қиз ахборот-коммуникация технологиялари бўйича ўз билимини оширди. Видеотелефонлар, интернет-телевидение, юқори тезликдаги интернет хизматлари кўрсатиш имконини берадиган икки минг километр узунликдаги кенг полсалари оптик толали алоқа тармоғи қурилиши якунига етказилмоқда.

Ўзбекистон Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси маълумотларига кўра, мамлакатимизда интернетдан фойдаланувчиларнинг сафи 9,8 миллиондан ошган. Бу кўрсаткич 2010 йилда 2,8 миллион нафарни ташкил этарди. Бугун деярли ҳар учинчи юр்தдошимиз интернетга қираётди. Бу, бир томондан, халқимизнинг дунёга фаол интеграциялашаётганини англатса, иккинчи томондан, интернетдан фойдаланиш маданиятини юксалтириш янада долзарблик касб этаётганини кўрсатади.

Тоғам Али Абдуназаров Сурхондарёнинг Олтинсой туманидаги 39-ўрта умумтаълим мактабидан информатикадан дарс беради. Бир пайтлар "Ҳали кишлоқда нима гапчилигини интернетдан билиб олсан, жиян", деганида ишонмагандим. Тоғам ҳақ бўлиб қикди: бугун ижтимоий тармоқларда ҳамқишлоқларим кишлоғимиздаги янгиликлар, ўзгаришлар ҳақида ёзишади. Суратлар жойлаштиришади.

— Яқинда дарсга келаётиб, собиқ ўқувчиларимдан бирини кўриб қолдим, — дейди тоғам. — Пода ҳайдаб кетаётди. Кўлидаги телефондан кўз узмайди. «Ҳа, ҳорма», десам, «Уэр, устоз, интернетга берилиб кетиб, келганингизни сезмай қолибман», дейди. Рогодақидан об-ҳавони қараётган экан. Мана, жиян, энди чўпонлар бўлгута термулиб ўтирмайди. Бунини тарққийёт дейдилар...

ГЛОБАЛЛАШУВИ
Ё ОЛОМОНЛАШУВИ?

Президентимиз Ислон Каримов "Юксак маънавият — энгилмас куч" китобида таъкидлаганидек, "инсон маънавиятига қарши йўналтирилган, бир қарашда арзимас бўлиб туюладиган кичкина хабар ҳам ахборот оламидаги глобаллашув шиддатидан куч олиб, кўзга кўринмайдиган, лекин зарарини ҳеч нарсаси билан қоплаб бўлмайдиган улкан зиён етказиши мумкин".

Дарҳақиқат, интернет — бозор: турли мақсад ва маслакда, турфа шаклларда тарқатилган ахборот оқими орасида зарур ва фойдалисини топиш — олтин излаб қум элашдай гап. Odnoklassniki, Facebook, Twitter, YouTube,

га ҳам, бизнинг эзгу мақсад-мудлоларимизга ҳам тўғри келмайди.

Чунки одамзот тақик пардаси ортида нима борлигига барибир интилади. Қолаверса, интернетга тўсиқ қўйиш бефойда: сайтларга киришнинг айланма йўли — бепул прокси-сервер ва аноним сайтлар интернетда керагидан ҳам кўп. Демаки, барчаси яна тўғри тарбияга келиб тақалмоқда.

Маълумотларга кўра, биргина odnoklassniki.ru ижтимоий тармоғи кунлик аудиториясининг 20 фоизини айнан Ўзбекистондан кирувчилар ташкил этади, 80 фоиз киши мобил версиядан фойдаланади. Уларнинг қатта қисми ёшлардан иборатлигини инобатга олсак, Президентимизнинг ёшлар қал-

турмуш қурганига оид фотосуратлар қизгин баҳсларга сабаб бўлди. Улар на шаръий ва на расмий никоҳдан ўтган. Лекин тўй қилган, шаҳар айланган эмиш. Суратларни кўриб, беш-ўн ақсиз ёш-ялангнинг бебошлигига гувоҳ бўласиз, холос. Бу ижтимоий тармоқларда қаттиқ танқид қилинди. Лекин осийча ном остида «балли, қизлар», «демократия мубо-рак» каби изоҳ қолдирганлар ҳам бўлди.

Ижтимоий тармоққа кираркансиз, экранда "Истаган нарсангни ёз", деган ёзув тез-тез пайдо бўлади. Кимлардир эҳтиросга берилиб, миясига келганини ёзади ҳам. Кимдир ёзишдан олдин ўйлайди. Яъни, интернетни бошқармасангиз, у сизни бошқаради.

ниб, ота-онаси билан жанжаллашиб қолганига ҳам гувоҳман. Буларнинг барчаси фикрсизликдан, мақсадсизликдан келиб чиқади.

Жасур Ҳабибуллаевнинг айтишича, интернетдан профессионал даражада фойдаланишни ёшлардан ўрганиш керак. Шунда аниқ мақсад-муддо билан компьютер олдида ўтириш мумкин.

— Интернетга эрмак деб қаралса, вақтни, ақл-хушнни ўғирлайди, — дейди у. — Оддий хабарни таҳлил қилиш учун ҳам одамда ҳаётий позиция бўлиши лозим.

Азизбек Пардаевнинг айтишича, отаси унга фойдали деб ҳисоблаган саксонта сайт рўйхатини тузиб берган. Унинг қирқ фоиздан зиёда таълим порталларидир. Отаси билан фанлар ва психологияга оид он-лайн тестлар сечар экан.

— Интернетдан ҳикмат изласангиз — ҳикмат, иллат қидирсангиз — иллат топасиз, — дейди Азиза Эргашева. — У қочадиган балоқазо эмас, ўзини англаган одам учун битмас-туганмас билим манбаидир. Масалан, бугун беш ёшли болалар он-лайн шахмат ўйнамоқда, кимдир қирқ ёшида ҳам экрандан эрмак қидириб ўтирибди. Шундай экан, интернетдан қандай фойдаланиш оилавий муҳитга, тарбияга боғлиқ...

Ёшлар билан анча суҳбатлашдик. Уларнинг ўз нуқтаи назарига эғалиги, фикрини асослаб бериши эртанги кунга мустаҳкам ишонч бағишлайди. Мухими, улар баркамолликка интилишни умр мазмуни деб билиди. Бу мамлакатимиздаги тинч, тотув ва файзли ҳаёт туфайлидир. Зотан, бугунидан рози ва эртанги кундан умиди бор халқнинг фарзандлари эзгулик ва маърифатга интилиб яшайди.

...Халқимиз ҳаммаша фарзандлари ўзидан ўзиши, ҳар томонлама соғлом бўлиб ҳаётга кириб бориши учун курашиб яшаган. Бугун ҳам шундай. Глобаллашув хавф-хатарларига қарши тура оладиган, ўз маънавий куч-қудратини исботлашга қодир авлод тасодифан, ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолмайди. Бунга йиллар давомида мунтазам ва узлуксиз олиб бориладиган маънавий тарбия билангина эришиш мумкин.

Одам ёзузлигини енга олиши учун ўзида эзгулик уруғини кўкартириши лозим. Зотан, Президентимиз таъкидлаганидек, "Бугунги шиддатли даврда чинакам маънавиятли ва маърифатли одамгина инсон қадрини билиши, ўз миллий қадриятларини, миллий ўзинини англаши, эркин ва озод жамиятда яшаш, мустақил давлатимизнинг жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб ўрин эгаллаши учун фидойилик билан кураша олиши мумкин".

Умид ЁҚУБОВ,
ЎЗА шарҳловчиси

МАЪРИФАТ
ВА ЖАҲОЛАТ
ЧОРРАҲАСИҲИКМАТ
ИЗЛАГАНГА...

...Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети қошидаги 3-академик лицейнинг бир гуруҳ ўқувчилари билан суҳбатимиз интернетнинг ёшлар ҳаётидаги ўрни ва аҳамияти ҳақида бўлди.

Ўқувчилар — 16-18 ёшли йигит-қизлар. Барчасининг уйда компьютер бор. Камда икки-уч хорижий тилини билади. Ўқишдан ташқари, спорт, санъат ё хунармандчиликнинг бирор тури билан шугулланади. Кўпчилиги интернетга тез-тез кириб туради.

Уларнинг айтишича, интернетдан қандай мақсадда фойдаланаётганидан барчасининг ота-онаси ё ака-опаси хабардор. Уларга ишонади, лозим бўлганда, қатъий назорат ҳам қилади.

— Интернетда билимимни оширадиган маълумот олсам, вақт сарфлайман, аммо бефойда маълумотлар ҳам кўп, — дейди Зиёвуддин Фатҳиддинов. — Масалан, айрим сайтларга кирмоқчи бўлсангиз, "Олдин қилич билан шу одамни ўлдир", деган расмий ёзув чиқади. Бу одамни қотилликка ўргатиши мумкин. Ёки электрон почтага "Сен фалончи миллиардернинг неварасисан, бобонг вафот этди, келиб меросни ол", деган мантқисиз хабарлар ҳам келиб туради. Бу — вирус: компьютерга ҳам, онгингизга ҳам зарар етказиши. Айрим ўртоқларим шундай "хушхабарлар"га лаққа ишо-

бига қулоқ солиш ҳақидаги гаплари нечоғлик долзарб аҳамиятга эга эканини ағлаймиз.

Мамлакатимиздаги барқарорликка зиён етказиш ва ёшларни ичдан бузишга уринадиган кучлар бугун ижтимоий тармоқларда жуда фаол. Улар, одатда, турли машҳур санъаткорлар номидан профиллар очиб, ҳали оқ-қорани англамаган ёшларни бўҳтонга туҳматдан иборат турли ахборот гирдобидида қолдиришга уринмоқда.

— Яқинда facebook тармоғида ўзим ҳўрмат қиладиган бир хонанда билан дўстлашдим, кўп ўтмай у мени бир виртуал гуруҳга аъзо бўлишга таклиф қилди, — дейди тошкентлик Абдор Жабборов. — Кириб кўрсам, мамлакатимиз ҳақидаги ёғбат-намо гаплар экан. Аъзолар мингдан зиёд, виртуал гуруҳга етакловчилар эса аттиги тўрт-беш киши. Бу гуруҳдан ўша тўрт-беш киши манфатдор экани ва уларнинг бирортаси ўз исми билан профиль очмаганини англаб, ўша "санъаткор"ни дўстларим сафидан ўчириб ташладим. Бу ҳақда бошқа виртуал дўстларимни ҳам огоҳландирдим. Кейин билсам, ижтимоий тармоқларда ўша артист номидан саккизта профиль очилган экан.

Бу жараёнда эркинлик никоби остида ҳудудчилик, бир жинсли никоҳ, никоҳсиз яшаш каби «замонавий» тушунчаларни илдиз оттиришга уринишлар ҳам кам эмас. Қўшни давлатлардан бирида икки «аёл»нинг илк марта

БОШҚАРУВ КИМНИНГ
КЎЛИДА?!

Президентимиз таъкидлаганидек, болаларимиз онгини фақат ўраб-чирмаб, уни ўқима, бунини кўрма, деб бир томонлама тарбия бериш, уларнинг атрофини темир девор билан ўраб олиш, ҳеч шубҳасиз, замоннинг талаби-

Yangiliklarda yurt nafari

❖ Андижон шахрида вилоят ҳокимлиги, хотин-қизлар кўмитаси ҳамкорлигида Обод турмуш йилга бағишланган "Озод юртининг обод оиласи" деб номланган фестивал ўтказилди.

Фестиваль доирасида спортчиларнинг кўргазмалари, халқ амалий санъати вакиллари маҳсулотлари кўргазмалари, вилоят маданият ва спорт ишлари бошқармаси тасарруфидаги бадий жамоаларнинг концерт дастурлари намойиш этилди. Шунингдек, "Энг намунали оила", "Энг намунали спортчилар оиласи", "Энг намунали пазанда оила", "Энг намунали хўнарандлар оиласи" каби бир қатор кўрик-танловлар ўтказилди.

"Энг намунали оила" кўрик-танлови ғолибларини аниқлашда иштирокчиларнинг оилалар мустаҳкамлигини таъминлаш борасидаги ҳаётий тажрибалари, ота-она, фарзандларнинг бурч ва масъулиятлари, уларнинг маънавияти, китобхонлик даражаси, халқимизнинг миллий урф-одат ва қадриятларини қай даражада билиши ва асраб-авайлаши, оила бюджетини шакллантириш, оила даромадини ўринли сарфлаш, томорқадан унумли фойдаланиши, фарзандларда меҳнат кўникмасини шакллантириш, соғлом турмуш тарзига амал қилиш, маҳалла, жамоат ишларидаги фаоллиги, хайрия, меҳр-мурувват кўрсатиш борасидаги ишларига алоҳида эътибор қаратилди.

Тадбир якунида барча танловлар бўйича ғолиблар диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирланди. Эстрада хонандлари, бадий жамоалар иштирокидаги концерт дастури йилганларга байрамона кайфият бахш этди.

❖ Сирдарё вилоятида "Ватан тараққиётга менинг ҳиссам" деб номланган ёшлар фестивали бўлиб ўтди.

"Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши, вилоятдаги тижорат банлари ташаббуси билан ўтказилган тадбирда мамлакатимизда ёшларимизнинг ҳар томонлама баркамол бўлиб юзга етиши, касб-хўнарга эгаллаши, тадбиркорлик билан шуғулланиши учун барча зарур шарт-шароитлар яратилаётгани таъкидланди.

— Юртимизда биз, ёшларга қаратилаётган эътибордан ғоят мамнунмиз, — дейди Сайхунбод қишлоқ ҳўжалик касб-хўнарга коллежи битирувчиси Шаҳодат Туропова. — Менинг бизнес-лойиҳам маъқулланиб, "Микрокредитбанк"нинг вилоят филиали томонидан имтиёзли кредит ажратилаётганини ҳам ана шундай эътибор натижаси деб биламан. Шахсий бизнесимни ташкил қилиб, Ватанимиз тараққиётга ўз ҳиссамни қўшмоқчиман.

Фестивалда вилоятдаги касб-хўнарга коллежларининг битирувчилари учун махсус кўргазма ташкил этилиб, тадбиркорлик билан шуғулланиш истagini билдирган, ўз бизнес-лойиҳасига эга 334 нафар битирувчи тижорат банларидан кредит олиш ҳуқуқини берувчи сертификатлар топширилди.

❖ Жиззахда болалар мусиқа ва санъат мактаблари ўқувчилари ўртасида "Йгонасан, муқаддас Ватан!" республика кўрик-танловининг вилоят босқичи бўлиб ўтди.

Унда 100 нафардан зиёд ёш истеъдод соҳиби ана Ватанни тараннум этувчи қўшиқлари билан қатнашди.

Мазкур танлов Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғуси билан йўғрилган мазмунан теран, бадий етук қўшиқлар яратишда фаоллик кўрсатаётган иқтидорли ёшларни аниқлаш ҳамда рағбатлантиришда муҳим омил бўлмоқда. Шаҳар, туман болалар мусиқа ва санъат мактаблари ўқувчилари ўртасида ўтказилган кўрик-танловда иштирокчиларнинг ўтган йилдаги янги истеъдодлари кайфияти, мазмунан бойлиги, ушбу танловнинг янги истеъдодларни кашф этишдаги аҳамияти ортиб бораётгани қувонарлидир.

Жиззах шахридаги 1-болалар мусиқа ва санъат мактаби ўқувчиси Ҳамидулло Турдиқулов биринчи ўринни олиб, танловнинг мамлакат босқичида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Иккинчи ўрин Жиззах туманидаги болалар мусиқа ва санъат мактаблари ўқувчилари Мурод Хайдаров ҳамда Асадбек Олимжоновга насиб этди. Учинчи ўринни вилоят марказидаги 2-болалар мусиқа ва санъат мактаби ўқувчиси Жасмина Маматова эгаллади.

❖ Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларига "Саломатлик" поезди жўнатилди.

"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси томонидан тегишли давлат ва жамоат, халқаро ташкилотлар билан ҳамкорликда амалга оширилаётган ушбу лойиҳа экологик жиҳатдан ноқулай шaroитда истиқомат қилувчи аҳолининг тиббий-ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, чекка қишлоқларда яшайётган аёллар ва болалар саломатлигини муҳофиза этишга хизмат қилмоқда.

Тадбир доирасида пойтахтимиздан борган малакали врачлар ва маҳаллий шифокорлар, "Соғлом авлод учун" жамғармасининг жойлардаги тиббий-ижтимоий патронаж гуруҳлари мутахассислари ногирон болалар, хотин-қизлар, кўп болали оилалар аъзоларини тиббий қўриқдан ўтказди. Жойлардаги даволаш-профилактика ҳамда бир қатор ижтимоий муассасаларга қийим-кечак, дори-дармон, тиббий анжомлари, санитария-гигиена воситалари етказилди.

ЎЗА ва махсус мухбирларимизнинг материаллари асосида тайёрланди.

Болалар учун «чекловсиз таълим»

Андижон шахридаги «Ҳамкор» бизнес марказида Ўзбекистон махсус олимпиадаси республика жамоат бирлашмаси томонидан ЮНИСЕФнинг лойиҳаси доирасида «Чекловсиз таълим» мавзусида семинар ташкил этилди.

Икки кунлик тадбирда шаҳардаги 14- ва 33-умумтаълим ҳамда 13-махсус мактаб-интернат ўқитувчилари ва ота-оналар иштирок этди. Қарийб ўн йилдан буён фаолият юритаётган Ўзбекистон махсус олимпиадаси республика

лика жамоат бирлашмасининг асосий эътибори имконияти чекланган болаларни оммавий мактабларга жалб этишга, жамиятдан ўз ўрнини топишга қўмаклашишга қаратилмоқда. Ҳар бир имконияти чекланган бола эъти-

борга муҳтож. Уларни оммадан ажратиш жамиятдан ўз ўрнини топишда айрим руҳий муаммоларга дуч келишга сабаб бўлади.

Семинарда инклюзив таълимни такомиллаштириш зарурати таъкидланиб, ота-оналарга ўз фарзандлари бор имкониятини тўлиқ намоён этиши учун шароит яратиш лозимлиги тушунтирилади.

Орифжон СИДДИҚОВ

Гуллар ва қушлар дўстимиз

Фарғона вилоят «Баркамол авлод» болалар маркази томонидан «Гуллар ва қушлар» кўрик-танловининг вилоят босқичи ўтказилди.

Танлов натижаларига қўра, «Энг яхши расм ва қўлда ясалган қуш» номинацияси бўйича Тошлоқ туманидаги 7-мактаб ўқувчиси Мадина Йўлдошева, «Қушлар ҳақидаги энг яхши ҳикоя, шеър, эртақ» номинацияси бўйича

Тошлоқ туманидаги 49-мактаб ўқувчиси Одинахон Абдурасулова, «Экоэрудит» викторинаси бўйича Бешариқ туманидаги 40-мактаб ўқувчиси Марварид Набиева ғолиб деб топилди. Ғолиблар фахрий ёрлик ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Наргиза МАЪМУРОВА,
Фарғона вилоят «Баркамол авлод»
болалар маркази услубчиси

Боққа саёҳат билимни оширади

Юнусобод туманидаги 307-мактабгача таълим муассасасида туман МТМ методик бирлашмаларининг ўқув-амалий семинари бўлиб ўтди.

Тадбирда иштирок этган методист, тарбиячи ва логопедлар тайёрлов гуруҳи тарбияланувчилари иштирокида «Баҳор фаслида боққа саёҳат» мавзусидаги очик машғулотини кузатиб, таҳлил қилдилар ва ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

— Очик машғулот давомида тарбиячи Гулбахор Икромова болаларнинг табиат ҳақидаги билимини ошириб, ўйин орқали мустаҳкамлашга ҳаракат қилди, — дейди МТМ методисари Румина Расулова. — Шунингдек, ноанъанавий

усуллардан фойдаланиб ўтказилган машғулот ақлий ҳужум, пиктограмма ва фронтал машғулотларга бой бўлди.

Семинар давомида МТМ тарбиячилари, дефектологлари ва методик бирлашмалар методистлари ўзаро тажриба алмашдилар.

Гулюз ОРИФЖОНОВА,
«Ma'rifat» муҳбири

«Мен терроризм хавфини қандай тушунаман?»

...Суратда гуллаб-яшнаётган шаҳар тасвирланган. Бироқ тепада каттақон гурзи ўз қора қўланкасини ташлаб турибди. Гўё тараққиёт ва гўзалликка доимий хавф мавжуддек. «Мен терроризм хавфини қандай тушунаман?» мавзусидаги кўрик-танловдан ана шундай ижод намуналари ҳам ўрин олган.

«Баркамол авлод» республика болалар ўлкашунослик ва экология марказида ўтказилган расм ва рефератлар танловида «Ёш ўлкашунос», «Ёш экскурсовод», «Ёш сайёҳ», «Ёш эколог», «Ёш табиатшунос», «Моҳир

қўллар» ва бошқа тўғарақларнинг 213 нафар ўқувчиси иштирок этди. Тадбирга Тошкент олий ҳарбий техника билим юрти мутахассислари ва ота-оналар тақлиф этилди.

— Терроризм инсоният ҳаётига ҳар доим хавф солиб туради, — дейди кўрик-танловнинг биринчи ўрин соҳиби, «Ёш сайёҳ» тўғараги аъзоси Махлиё Бердиқулова. — Бундан ҳар лаҳза огоҳ ва ҳушёр яшашимиз керак. Ҳакамлар ҳайъати томонидан эътироф этилган «Терроризм қўланкаси» номли суратимга шу ғоя инсондир.

Раъно ЭРҒАШЕВА,
Тошкент банк коллежи ўқитувчиси

Адибга эҳтиром

ЎзР ФА Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институтида ўзбек адабиётининг атоқли наомиядаси, академик-шоир Фафур Фулом таваллудининг 110 йиллигига бағишланган илмий анжуман бўлиб ўтди.

Тадбирда таниқли адабиётшунос олимлар, шоир ва ёзувчилар, ёш илмий тадқиқотчилар ҳамда Фафур Фулом уй-музейи ходимлари иштирок этди.

Тадбир аввалида сўзга чиққанлар мамлакатимизда маънавият ва адабиётга қара-

тилаётган эътибор, ёш авлодни маънан етук инсон қилиб тарбиялашда миллий адабиётимиз вакиллари, жумладан, Фафур Фулом ижодининг ўрни хусусида сўз юритдилар. Шоирнинг халқчил, инсонпарварлик руҳи билан йўғрилган сара шеърла-

ри самимийлиги, табиий ва оҳорлилиги билан ҳамон қалбларни тўлқинлантириб келаётгани алоҳида эътироф этилди.

Анжуманда Фафур Фулом сабоқлари, истиқлол ва шоир асарлари, адибнинг адабий-эстетик қарашлари, Фафур Фулом ва болалар адабиёти, шоир шеърятини дағи образлар таҳлилига бағишланган маърузалар тингланди.

МУХБИРИМИЗ

Устозни ёд этиб

Навоий давлат педагогика институтида мазкур илм даргоҳида кўп йиллар фаолият юритган, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими, фалсафа фанлари доктори, профессор Равшан Раҳмоновга бағишланган хотира кечаси ташкил этилди.

Тадбирда сўз олганлар Равшан Раҳмоновнинг инсоний фазилатлари, илм йўлидаги

хайрли ишлари ҳақида тўлқинланиб гапирдилар. Олимнинг шоғирдлари устоз ўғитлари, ёшларга берган маслаҳатларини ёдга олиб, ушбу сабоқлар ҳамон фаолиятлари давомида асқотаётганини таъкидладилар. Хотира кечаси давомида устоз олимнинг ҳаёти ва фаолиятини ёритувчи видеолар ҳам намойиш этилди.

Нурхон БЕКНИЁЗОВ,
институт ўқитувчиси

Таълим тизимидаги ислохотлар самарадорлиги, аввало, ўқитувчи билими, маҳорати, ташаббускорлигига боғлиқ. Ана шундай фидойи, юксак касб маҳоратига эга, ижодкор педагогларни аниқлаш, қўллаб-қувватлаш, илғор тажрибаларни оммалаштиришда эса кўрик-танловларнинг аҳамияти катта. Шу мақсадда Халқ таълими вазирлиги томонидан ўтказилаётган «Йилнинг энг яхши мактаб директори», «Йилнинг энг яхши методисти», «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси», «Йилнинг энг яхши психологи» каби кўрик-танловларда илғор таълим ходимлари муносиб тақдирланмоқда. Бу борада «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» анъанавий кўрик-танловини алоҳида таъкидлаш ўринли.

2005 йилдан бери ўтказиб келинаётган кўрик-танловда шу кунгача 300дан ортиқ турли фан ўқитувчилари совриндор бўлган. Кўрик-танловнинг бу йилги республика босқичида 11 фан йўналишида баҳслашган 146 нафар ўқитувчининг билим ва маҳорати тўғрисида синовдан ўтказилди. Дастлаб 16-17 апрель кунлари математика, физика, кимё, инглиз, француз ва рус тили фанлари бўйича совриндорлар аниқланган бўлса, 23-24 апрель кунлари тарих, миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари, информатика, немис ва рус тили (таълим рус тилида олиб бориладиган мактаблар учун) фани ўқитувчилари беллашдилар. Кўрик-танловнинг учинчи босқичида Сирдарё вилоятидан немис тили, рус тили (рус), Жиззах вилоятидан математика, информатика, Тошкент вилоятидан француз тили, инглиз тили, Қорақалпоғистон Республикаси ва Сурхондарё вилоятидан француз тилидан етарли балл тўплаганларни боис, республика босқичида 154 нафар эмас, 146 нафар педагог қатнашди.

Кўрик-танловни адолатли ўтказиш мақсадида мутахассис олимлар, илғор ва тажрибали ўқитувчилардан тuzилган ҳакамларга Республика таълим марказида ўқув-семинар ташкил этилди. Улар танлов низоми ҳамда баҳолаш мезонлари билан таништирилди. Маълумоти мутахассислар, методистлар ва тажрибали

Тарбиявий соат дарслари. Бугунги ахборот асрида, инсоният, айниқса, ёш авлод онгига таҳдид солувчи воқеа-ҳодисалар кўпайган бир даврда бундай сабоқларнинг аҳамияти катта. Яқинда бир ҳамақасбим тарбиявий соат учун мавзуларни қаердан олиш мумкинлиги ҳақида сўраб қолди. Унга кўп йиллик тажрибамдан келиб чиқиб жавоб бердим, ўйлаб қолдим...

Гап шундаки, бугун тарбиявий соат дарсларини фильм томоша қилиш ёки газета-журналларни ўқувчиларга тарқатиб, бир танишиб чиқинлар, деб ўтказиб келаётган педагоглар ҳам учраб туради орамизда. Тўғри, тарбиявий соатларни ташкил этиш учун мўлжалланган дарслик ёки қўлланма йўқ. Бу муаммони рўқча қилиб ўқувчилар вақтини беҳуда сарфлаётган, мақсадсиз юмушлар билан машғул қилаётган ўқитувчини ҳеч қанақасига

ўқитувчилар томонидан саволлар кўп вариантлик асосида тайёрланиб, махфийлиги таъминланди. Ҳар бир фан йўналиши бўйича Халқ таълими вазирлиги ҳамда Республика таълим маркази ходимларидан иборат масъуллар бириктирилди. Республика босқичи ўтказиладиган таълим муассасалари зарур жиҳозлар билан таъминланиб, жараёнга шай ҳолга келтирилди.

Рус тили, хорижий тиллар (инглиз, немис, француз), математика, информатика, физика, кимё, тарих, миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари фанлари бўйича иштирокчиларнинг билими тест топшириқлари орқали баҳоланган бўлса, жисмоний тарбия, чизмачилик, мусиқа фанларидан амалий иш натижаларига кўра аниқланди.

Ҳакамлар ҳайъати аъзолари дарс ишланмалари белгиланган талаблар ва замонавий методлар асосида яратилганига, ўқитувчининг маҳорати, муомала ва нутқ маданияти, нотаниш синф ўқувчилари билан машғул олиб бориши, ўзини тутиши, мураккаб мавзуларни тушуниришда ҳаётий мисолларни қўллаши, рағбат ва қизиқтирувчи ўйинлардан фойдалана олишига

Набатдаги тарбиявий соатлардан бирини «Кўчат экиб боғ ярат» мавзусига бағишладим. Ўқувчиларга тайёрларлик кўриш учун маҳалла-

этибор беришди. Аксарият педагоглар дарс ишланмаларини компьютерда ёзгани, машғулотларни илғор педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиб ўтгани мақтовга арзирли ҳолат. Саволларга тезкорлик билан жавоб қайтарилгани эса республика босқичи қатнашчи-

ЯКУНИЙ

НАТИЖАЛАР ТАҲЛИЛИ

ларининг кенг дунёқараш ва билимдонлигидан далолатдир. Айниқса, иштирокчилар орасида ёш ўқитувчиларнинг кўпчилиги кишини қувонтиради.

Якуний натижалар таҳлиliga кўра, Тошкент шаҳри (8), Бухоро ва Навоий вилояти вакиллари (4) энг кўп совринли ўринларни эгаллашди. Тошкент вилояти 3та, Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Сурхондарё, Андижон, Жиззах вилояти ўқитувчилари 2тадан, Қашқадарё, Фарғона, Самарқанд, Наманган вилояти ўқитувчилари эса 1тадан совринли ўрин эгаллашди. Сирдарё вилоятининг 9 нафар қатнашчисидан бирортаси ҳам ижобий натижа кўрсата олмади. Ачинарлиси, уларнинг 8 нафари биринчи турдаёқ баҳсларни якунлашди. Иштирокчиларнинг 97 нафари 40 балдан юқори натижа кўрсата олмагани учун муддатидан аввал томошабинга айланди. Намунавий дарс ўтишга рухсат берилган ўқитувчилар жами қатнашчиларнинг 33,5 фоизини ташкил этди.

Худудий босқичда юқори балл тўплаган баъзи вилоят вакиллари республика босқичида паст натижа қайд этди. Бу эса кўрик-танловнинг қуйи босқичида баҳо-

лаш мезонларига етарлича эътибор берилмаганини кўрсатмоқда. Акс ҳолда, вилоят босқичида 70дан юқори балл тўплаган 97 нафар ўқитувчи биринчи турдаёқ танловни тарқ этмаган бўларди. Айниқса, рус тили (ўзбек мактаблари учун) фанидан Андижон вилояти вакили 20 балл, информатика

фанидан самарқандлик иштирокчи 22 балл, математика фанидан қашқадарёлик ўқитувчи 22,5 балл тўплаган, холос.

Жами фанлар бўйича совринли ўринлар таҳлил этилганда инглиз тили ўқитувчиларининг вилоят ва республика босқичидаги натижаларида мутаносиблик кўзга ташланди. Мисол учун, Тошкент шаҳри Сергели туманидаги 6-ИДУМ ўқитувчиси Дилфуза Қодирова учинчи босқичда 86, якуний босқичда эса 85,8 балл тўплади. 2-3-ўринларни эгаллаган Наманган ва Қашқадарё вилояти вакиллари натижасида ҳам 5 баллик фарқ кўзга ташланди. Немис тили ғойиблари кўрсаткичи кўрик-танловнинг учинчи босқичи ниринч талаблари асосида ўтказилганини кўрсатди. 1-ўринни эгаллаган пойтахтимизнинг Миробод туманидаги 60-ИДУМ ўқитувчиси Люция Шафигулина республика босқичида 90 балл тўплаган, шаҳар босқичидаги натижасини 8 балга оширган. Хоразм вилояти Урганч туманидаги 32-мактаб ўқитувчиси Озода Йўлдошева ҳам вилоятда жамгарган 80 баллини республика босқичида 86,3 балга кўтариб, совриндорлар сафидан жой

олди. Математика фани бўйича Мирзо Улукбек туманидаги 50-мактаб ўқитувчиси Уляна Арақелова республика босқичида шаҳардаги натижасини 10,3 балга оширган. Информатика фанидан эса Тошкент вилояти Олмалик шаҳри 23-мактаб ўқитувчиси Умид Муродов якуний босқичда 83 балл тўплади. Бу вилоят босқичи натижасидан 5 балл кўп демакдир. Аммо айрим совриндорларнинг якуний кўрсаткичи вилоят босқичидаги натижаларидан паст бўлди. Мисол учун рус тилидан (ўзбек мактаблари) Сурхондарё вилояти иштирокчиси вилоятда 85 балл тўплаган бўлса, республикада 66,8 балга эга бўлган. Кимё фанидан Жиззах вилояти вакили натижаси ҳам 12,3 балга пасайиб кетган.

Мониторинг таҳлилига кўра, 146 қатнашчининг 97 нафари 20—40 балл, 7 нафари 40—70 балл, 9 нафари 70—76 баллик кўрсаткичга эришган. 33 нафар ўқитувчи эса 76 балдан юқори натижани қайд этган. 11 фан бўйича 33 нафар ғойиб Халқ таълими вазирлиги томонидан махсус диплом ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Кўриналики, республика миқёсида энг илғор, ташаббускор ва ижодкор ўқитувчиларни аниқлаш учун кўрик-танловнинг қуйи босқичлари адолатли ва ҳолисона ўтказилиши талаб этилади. Жойлардаги мутахассислар кўрик-танловнинг якуний босқичига йўл олган вакиллари вилоят шаънини ҳимоя қилиши, улар эришган натижалар таълим ислохотлари вилоятда қандай кечаётганининг кўзгуси бўлишини унутмаслиги ва шунга яраша иш тутиши лозим.

Файзулла АХМЕДОВ,
Халқ таълими вазирлигининг таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш бош бошқармаси бошлиғи

ТАШАББУСКОРЛИК МУҲИМ

оқлаб бўлмайди. Аксинча, бундай муаммоларни ҳал этиш синф раҳбарларидан тарбиявий соатга масъулият ва ижодкорлик билан жиддий тайёрларлик қириши, атрофда бўлаётган ҳодисаларга теран нигоҳ ташлаш, айниқса Халқ таълими вазирлиги муассислигида нашр этилаётган газета ва журналлардаги тегишли мақолалардан фойдаланиш талаб этилади.

Набатдаги тарбиявий соатлардан бирини «Кўчат экиб боғ ярат» мавзусига бағишладим. Ўқувчиларга тайёрларлик кўриш учун маҳалла-

мизда, қишлоғимизда, вилоятимизда, республикамизда ва дунё бўйича экологик муаммолар ва уларнинг олдини олиш борасида олиб борилаётган чора-тадбирлар хусусида маълумот тўплашни вазифа қилиб бердим. Бир ўқувчи тинчлик ва osoyishtalik ҳукмрон бўлсагина обод турмуш, фаровон оила, юрда саранжом-сарисhtalik бўлиши ҳақида ёзибди. Унинг фикрларини барча тенгдошлари тинглаб, ўз муносабатларини билдирдилар. Ўқувчилар фикрини тўлдириб, кўпроқ уларнинг эркин мулоқот қилишига, бир-

бирининг айтганларини муҳокама этишига имкон яратдим. Болалар маълумотларни табуотдан, китоб ва ҳатто интернетдан фойдаланиб топиб келгани мени қувонтирди.

Тарбиявий соатни Юртбошимизнинг «Тинч ва osoyishта ҳаёт, барқарорлик ўз-ўзидан бўлмайди. Бунинг учун барчамиз шу мусаффо осмонни сақлаш, асраш учун курашишимиз, филодийлик кўрсатишимиз даркор» деган фикрлари мазмун-моҳиятини сингдириш билан якунладим.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, бугун таълим-тарбия соҳасида долзарб аҳамият касб этаётган мавзуларни муҳокама этиш орқали ёшларимизда маънавий иммунитетни шакллантириш учун тарбиявий соат дарсларининг аҳамияти муҳим.

Р.АБДУРАЗЗОКОВ,
Ўққўприк туманидаги 20-мактаб ўқитувчиси,
Халқ таълими аълочиси

Tarbiya — saodat

Олий таълим муассасалари талабаларининг психология фани бўйича Республика олимпиадаси Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида ўтказилди. Унда 18 олий ўқув юртидан талабалар иштирок этди.

— Тўрт босқич (компьютерлаштирилган тестларга жавоб бериш, психологик кроссворд ечиш, тақдим этилган мақолага тақриз ёзиш ва реферат ҳимояси) асосида ташкил этилган олимпиада қизгин ва баҳсларга бой тарзда ўтди, — дейди Тошкент давлат аграр университети ўқитувчиси, психология фанлари номзоди, доцент Шохиста Самарова. — Беллашув

ОЛИМПИАДА — ЯНГИ БИЛИМЛАРГА ДАРВОЗА

голибларини аниқлашда иштирокчиларнинг фани пухта билиши, инсон руҳининг тушунишига алоҳида аҳамият қаратилди.

Олимпиада натижаларига кўра, Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети талабаси Чарос Мирзараҳимова 1-, Тошкент давлат педагогика университети талабаси Эътибор Алимова 2-, Фарғона давлат университети талабаси Нозима Соиповага 3-ўрин насиб этди. Шунингдек, беллашув иштирокчилари "Энг фаол олимпиада қатнашчиси", "Энг яхши реферат муаллифи", "Энг яхши тақриз муаллифи", "Энг топқир иштирокчи", "Энг ёш иштирокчи", "Энг яхши нотик" каби номинациялар бўйича ҳам тақдирланишди.

Маърифат ТЕМУРЗОДА

Olimpiada — 2013

ИҚТИДОРЛИ ЎҚУВЧИЛАРГА ИМКОНИАТ

Яқинда Тошкент давлат техника университетида ушбу олий таълим муассасаси қошидаги академик лицейлар ўқувчилари ўртасида чуқурлаштирилган фанлар (она тили ва адабиёт, рус тили ва адабиёти, математика, физика ҳамда инглиз тили) бўйича фан олимпиадаси ўтказилди.

5 та академик лицей ўқувчилари иштирок этган мазкур олимпиада мана икки йилдирки юқори даражада ташкил этилмоқда. Бу галги танловда 83 нафар иқтидорли ўқувчи ўз билим ва кўникмаларини синовдан ўтказди.

— Олий таълим муассасаси томонидан ташкил этилган мазкур фан олимпиадаси ўқувчилар билимини синовлашда ўзига хос имтиҳон вазифасини ўтайди, — дейди Тошкент давлат техника университетининг академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари билан ишлаш бўйича проректори Нурилло Зикриллаев. — Ёшларнинг илмий салоҳиятини баҳоловчи бу каби аъёнанавий фан олимпиадалари ўқувчилар фаоллиги, илм олишга иштиёқи ва олий таълим муассасаларига қизиқшини янада орттиради.

Бу йилги олимпиада беллашувларида 5 та фан йўналишида 15 нафар иқтидорли ўғил-қизлар аниқланди ва улар муносиб рағбатлантирилди.

— Ушбу фан олимпиадаси менда катта таассурот қолдирди, — дейди математика фани бўйича биринчи ўринни эгаллаган 3-академик лицей ўқувчиси Шахбоз Раҳмонов. — Мазкур танлов орқали нафақат ўз билимимни синовдан ўтказдим, балки салоҳиятимни янада бойитишга ва янги дустлар орттириб, улар билан фикр алмашишга муваффақ бўлдим.

Хасан МУМИНОВ

ЎҚУВЧИ ЯРАТГАН ТЕНГЛАМА

муайян сонларни кўпайтиришда енгиллик туғдиради

Умумтаълим муассасаларида аниқ фанлар чуқур ўргатилаётгани натижасида ўғил-қизлар интеллектуал салоҳияти юксалиб, ҳаётда енгиллик ва қўлайлик туғдирадиган ўзига хос ихтиро ва янгилıklar яратишга интилишмоқда. Тошкент вилояти Зангиота туманидаги 76-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Баҳром Даулетбаев ана шундай иқтидорли ёшлардан. Газетамизнинг ўтган йилги 8 сентябрь сониди у отаси — физика фани ўқитувчиси Аралбай Даулетбаев кўмагида яратган янги тенглама («Арал Баҳром тенгламаси»: $(a+x)(a+y)=(a+10)a+xy$) хусусида ёзган эдик. Яқинда Баҳром мазкур кўпайтириш усулининг такомиллашган вариантини ишлаб чиқди. Бирликлари қандай бўлишидан қатъи назар, ўнликлари (шу жумладан, юзликлари, мингликлари...) бир хил сонларни бир-бирига кўпайтиришда ўқувчи ва ўқитувчиларга қўлайлик туғдирадиган формула ўзига хос янгиліқдир. Кўпайтириш усулининг қоидаси қуйидагича:

Бирликлари x ва y бўлган икки соннинг ўнликлари, юзликлари, мингликлари ... бир хил (a) бўлса, ушбу сонларни мазкур тенглама ёрдамида оsonроқ кўпайтириш мумкин:

$$(a+x)(a+y)=(a+x+y)a+xy$$

Мисол: 14×13

Берилгани: $a=10$; $x=4$; $y=3$.

Ечими: $14 \times 13 = (10+7)10 + 12 = 182$;

Мисол: 55×59

Берилгани: $a=50$; $x=5$; $y=9$.

Ечими: $55 \times 59 = (50+14)50 + 45 = 3245$;

Мисол: 102×107

Берилгани: $a=100$; $x=2$; $y=7$.

Ечими: $102 \times 107 = (100+9)100 + 14 = 10914$...

Ҳамза АБДУЛЛАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

Faxr

лар олдин Греция пойтахти Афина шаҳрида бўлиб ўтган математика фани бўйича халқаро олимпиадада Бекзод Тиллаевнинг бронза медалига сазовор бўлгани кейинги эришилажак ютуқларга замин бўлди. Ўша йили бир йўла 4 нафар ўқувчимиз фан олимпиадаси республика босқичида голибликни

ЭРИШИЛГАН МУВАФФАҚИЯТЛАР

янги марралар сари илҳомлантиради

Навоий давлат педагогика институти қошидаги академик лицей 1998 йили ташкил этилган. 2001 йили академик лицейнинг илк битирувчилари учирма қилинди. Битирувчиларнинг 94 нафари ўша йилнинг ўзида олий ўқув юртиларига ўқишга киришди. Йил сайин педагогик жамоанинг ўқувчиларни олий ўқув юртига киришга тайёрлашдаги тажрибаси ортиб борди. 2009 йили академик лицей аттестация ва аккредитациядан ўтказилганда сўнгги уч йил давомида битирувчиларнинг олий ўқув юртиларига кириш кўрсаткичи 87 фоизни ташкил этгани қайд этилди. Бу республикаимиздаги энг юқори кўрсаткичлардан бири эди.

Айни пайтда академик лицейда 881 ўқувчи тахсил олмақда. Уларга 76 нафар юқори малакали педагог дарс беради. Ўқув маскани компьютерлар, энг замонавий ўқув-техника жиҳозлари билан тўлиқ таъминланган. Мавжуд 98та компьютернинг барчаси Ziyonet ўқув тармоғига уланган. Тўртта компьютер синфи, тўртта лингафон хонаси, учта лаборатория зарур ўқув жиҳозлари билан таъминланган. Ўқув биносида «Абитуриентлар хонаси» ташкил этилган бўлиб, ундаги компьютерлардан ўқувчилар самарали фойдаланиб келишяпти.

Ўтган йилларда академик лицей ўқувчилари фан олимпиадалари, халқаро кўрик-танловлар, илмий анжуманларда катта муваффақиятларни кўлга киритишди. Халқаро фан олимпиадаларида 2 нафар, «Келажақ овози» республика кўрик-танловидан 2 нафар ўқувчи голиб чиқди. Фан олимпиадаси республика босқичида ҳар йили академик лицейдан 6-7 нафар ўқувчи қатнашиб, албатта, бир нечта фахрли ўринларни кўлга киритишди. Лицейни битирган истеъдодли ёшлар АҚШ, Англия, Германия, Малайзия, Италия, Россия каби давлатларнинг нуфузли олий ўқув юртиларида тахсил олиш асносида ўқув маскани шухратини дунёга ёйишмоқда.

2008 йили аниқ фанлар таълими йўналиши 3-босқич талабаси Лола Исроилова «Нурота мармари жаҳон низоҳида» илмий лойиҳаси билан «Келажақ овози» республика кўрик-танловидан қатнашиб, голиб деб топилди. 2010 йили Шаҳло Сатторова «Электромат-

нит тўлқинларини саноатда қўллаш» илмий лойиҳаси билан иштирок этиб, голиблар сафидан жой олди. 2011 йили Ўғилли Курбонова «Базальт толасидан тиббиётда даволаш воситаси сифатида фойдаланиш истиқболлари» деб номланган илмий лойиҳаси билан ушбу танловда муваффақиятли қатнашди.

2013 йили академик лицей ҳаётида яна бир унутилмас воқеа рўй берди. Табиий фанлар таълими йўналиши 2-босқич талабаси Нигора Тўймуродова Зулфия номидаги Давлат мукофотида сазовор бўлди.

Ушбу ютуқларда маҳоратли педагогларнинг ҳиссаси алоҳида эътиборга молик. Уларнинг жонқуярлиги, фидойийлиги муносиб тақдирланганга эса янада юксак марралар сари илҳомлантирмоқда. Ўтган йилларда бир нафар педагог «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» унвони, бир нафар педагог «Дўстлик» ордени, тўрт нафар педагог «Шухрат» медаллари билан тақдирланди. 16 нафар ўқитувчи «Ўрта махсус, касб-хунар таълими аълочили» кўрак нишонига сазовор бўлди. Физика фани ўқитувчиси Б.Хожиевнинг «Физика» ўқув қўлланмаси, биология фани ўқитувчиси Н.Қодировнинг «ДНК ва генетикадан масалалар тўплами» ўқув қўлланмаси чоп этилди. Биология фани ўқитувчиси М.Ибодованинг биология фанидан лаборатория машғулотлари ўтказиш бўйича яратган бир неча услубий қўлланмалари Навоий давлат педагогика институтининг илмий кенгаши томонидан тасдиқланиб, нашр этишга тавсия этилган. Она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси Т.Дўсанова, Н.Сулаймонова, математика фани ўқитувчиси Г.Эсонова, Б.Абжалилов, тарих фани ўқитувчилари Л.Мирзаев, Н.Тошева, инглиз тили ўқитувчилари Б.Тонгаторов, Г.Тонгаторова, рус тили ўқитувчиси А.Бозоров, информатика фани ўқитувчиси И.Мирзаев сингари ҳамкасбларимиз тажрибаси вилоят миқёсида оммалаштирилган.

Академик лицей ўқувчиларининг фан олимпиадаларида кўлга киритиб келатган ютуқлари йил сайин салмоқли бўлиб бораёпти. Бундан бир неча йил-

кўлга киритиб, олий ўқув юртиларига тест синовларисиз қабул қилинди. Жорий йили йилида ҳам фан олимпиадаси вилоят босқичида голибликни кўлга киритган академик лицей ўқувчиларидан 13 нафари шу йил май ойи сўнгида бўлиб ўтадиган республика босқичида қатнашиб ҳуқуқини кўлга киритишган.

Халқаро Менделеев олимпиадасида ҳам академик лицей ўқувчилари мунтазам қатнашиб келяпти. Жумладан, пойтахтимизда ўтган бу йилги олимпиадада икки нафар иқтидорли ўқувчимиз муваффақиятли иштирок этди. Улардан бири Жасур Аъзамов 4-даражали диплом билан тақдирланди. Бу хушхабар, албатта, педагогик жамоамизни беҳад қувонтирди. Айниқса, ўқувчиларнинг устозлари — кимё фанлари номзоди Сафаркул Янгигбоев ва кимё фани ўқитувчиси Бахтиёр Эшимовнинг қувончини сўз билан ифода-лаб бўлмаса керак.

Асосий ютуқлар ҳали олдинда. Эришилган ушбу юқори натижалар эса лицей педагогик жамоасини янги муваффақиятларга илҳомлантириши шубҳасиз. Аънава давом этади, иқтидорлиларни кашф этиш, тарбиялаш ва халқаро фан олимпиадалари, халқаро кўрик-танловлар, илмий-назарий анжуманларда кўлга киритилган ютуқлар академик лицейимиз тарихи саҳифаларини безайверади.

Достон МАВЛОНОВ,
академик лицей ўқитувчиси

Яна бир ўқув йили поёнига етмоқда. Утган тўққиз ойлик ишчан кайфиятда ўқувчилар билимлар салтанатининг олтин пиллаполярларидан олдинга одимлашди. Уларнинг бу ҳаракатлари жонли, эгаллаган билимлари мустаҳкам бўлиши учун ўқитувчилар бор маҳоратини ишга солишди. Хуллас, ким йил давомида қандай меҳнат қилган бўлса, самараси кўринадиган, галвир сувдан кўтариладиган палла етиб келди. Шу маънода таълим тизимида жўжа кўзда эмас, май ойида саналади, десак муболажа бўлмайди. Мақола мавзуси доирасида ўқув йили бошлангандан бугунгача қандай тажрибалар йўлга қўйилгани ва уларнинг натижаларига бир қўр назар солишни ният қилдик.

Барчиной мактаб остонаси-га қадам қўйганда қанчалик қувонган бўлса, менинг шодлигим уникидан минг чандон ортқ эди. Жажжигина қизалоқ мактабга бориб, "Президент совгаси"ни олгани, ўз сумкаси, ўқув куроллари, китоб-дафтарига эга бўлганидан боши осмонга етганди. Менинг қалбимни эса фарзанди билим эгаллаш сари илк қадам қўйганда фақат оналаргина хис этадиган фахрлиниш туйғуси чулғаб олган эди... Хар сафар янги харф ўрганиб, улардан гаплар тузганида, шеърлар ёдлаганида она-бола иккимизнинг кўнгилмиз тоғдай кўтариларди. Чунки ўқитувчи қизчамнинг интилишларини «беш» балл билан сийларди. Бироқ «Алифбе» тугаб, ўқув йилининг иккинчи ярмида ўқув фанлари мураккаблагани сайин Барчиной кўпроқ «тўрт» оладиган бўлди. Аввалига хафа бўлиб, «мактабга бормайман», дея хархаша қилган қизимни «тўрт»нинг яхши баҳо эканига ишонтиргунча жада кўп мисолларни келтиришимга тўғри келди. Эндигина «яхши» баҳонинг яхшилигига ён бергандай бўлганида «Одобнома»дан «икки» олиб келгач, кайфияти яна тушкун бўлиб қолди. Дадасининг «Киз бола «икки» олса уят бўлади...» деган танқидидан кейин «Шу дарсга катнашмайман», деб тўриб олди. Суриштираман, «Одобнома»ни бошқа фан ўқитувчиси ўтаётган экан...

Бундай ҳолат ҳар бир ўқувчи мисолида кузатилиши мумкин. Фарзандимизнинг кунлик дарс тайёрлаши, ўзлаштиришини доимий назорат қилиш асносида унга олаётган хар бир баҳоси таъсир ўтказётганини хис этамиз. Аммо орамизда боласига дарс тайёрлаши учун етарли вақт ажратмайдиган, бу борада унга қўмаклашмайдиганлар ҳам топилади. Бундай оила фарзанди юқоридаги каби ҳолатга тушганда нима юз беради? Ўқшдан совиш, бефарқлик ҳолатидан болани ким қутқариб олади? Хар бир бола — бир олам. Тўғри, улар орасида ҳаттоларидан сабоқ оладиган, танқиддан тўғри хулоса чикарадиган оптимистлар ҳам йўқ эмас. Лекин пессимист, салга норози кайфиятга тушиб, интилишдан тўхтаб қоладиганлар ҳам борку. Шундай экан, баҳонинг ўқувчи ҳаётидаги аҳамияти, ўрни муҳим саналади. Хўш, бундай вазиятларда мутахассислар нима дейди, ўқитувчи қандай тадбир қўлайди?

«БАРИБИР «УЧ» КЎЯДИ...»

— Биринчи синф ўқувчисининг хар қандай интилишини кадрлаш лозим, — дейди Сергели туманидаги 104-мак-

ЎҚУВЧИНИНГ ҲАЁТИЙ МЎЛЖАЛЛАРИ

фанлардан олинган баҳога боғлиқми?

табнинг бошлангич синф ўқитувчиси Эльмира Ҳасанова. — Мактабга энди қадам қўйган болани паст балл билан «сийлаб», орзуларини чиппака чиқаришга ҳеч бир ўқитувчининг ҳаққи йўқ. Ўқувчиларга индивидуал ёндашиб, билим олиш истагиданги барча ҳаракатларини рағбатлантириш зарур. Шунинг учун хар гал биринчи синфларни қабул қилганимда мактаб таълимига мослашмагунча уларни баҳоламайман, балки рағбатлантираман. Яъни, рангли қоғозлардан ясалган шаклларни бераман: гул — «5», гул япроги — «4», шунчаки айлана — «3», учбурчак — «2»ни англатади. Рангли учбурчакни қўлга киритган ўқувчига бу «икки»ни англатади деб ҳеч қачон изох бермайман. Хар бир предмет балл ҳисобланишини, яхши ёки сўстроқ жавоб берганига қараб турлича бўлишини тушутираман, ҳолос. Натижада айлана ёки учбурчак олган болалар ҳам хафа бўлмайди, балки энг яхши рағбат — «гул»ни қўлга киритишга ҳаракат қилади. 1-синфда ана шундай рағбат усулига ўргатиб, 2-синфдан балли тизимда баҳолашга кўниктириш болаларнинг ўқишга илк қизиқиши ва иштиёқини сўндирмаслик учун хизмат қилади.

Бу тажрибанинг ёш бола учун ёқимли ва руҳини чўқтирмайдиган томонлари борлигига ота-оналар фикрлари билан танишганимизда яна бир бор амин бўламиз.

— Ўғлим 1-синфни муваффақиятли бошлади. Харфлар тугаб, вазифалар мураккаблагани сайин «икки», «уч» олиб келадиган бўлди. Натижада уйга берилган топшириқларни ҳам бажаришга ҳафсала қилмай қўйди. Бир кун «дард»ни айтди: «Ўқиш фани менга жудаям ёқади. Лекин шеърни яхши айтиб берсам ҳам, барибир устоз менга «уч» қўяди. Фарқ нима?». Шундан кейин фарзандимнинг баҳоси билан боғлиқ руҳий ҳолатига жиддий эътибор қаратдим. Вазият тақозоси билан Эльмира Ҳасанова ишлайдиган мактаб жойлашган туманга қўчиб келдик ва ўғлим ўқишни шу синфда давом эттирди. Бошида янги гуруҳга қўниқшига қийналган бўлса-да, ҳозир деярли хар кун «гул» ёки «япроқ» олиб келади. Жавоб-

ларида қатъийлик, ўзига ишонч тугилди. Вазифаларни ҳам мустақил бажаради, мактабга аввалгидек эриниб ёки хохламасдан эмас, аксинча орзиқиб кетади, — дейди Мухтасар Худойкулова.

ЎҚУВЧИНИНГ «ЮЛДУЗЧА»СИ БОРМИ?

Юнусобод туманидаги 302-умумтаълим мактаби бошлангич синф ўқитувчиси Саноат Нурматова ҳам ўзига хос тажрибасини сўзлаб берди:

ҲУНЧА ЁЗАЁТГАН ГУЛ ЁХУД НИСБИЙЛИК НАЗАРИСИ

Биз ўқувчига баҳо нисбий тушунча, муҳими эгалланган билим, дея тушутирамиз. Аммо бошлангич синф ўқувчиси учун кундаликка қўйилган баҳо энг катта натижа саналади. Шунинг учунми, синфдаги «аълочи» болалар кўп қўл кўтариб, кўп жавоб бериб, кўп баҳо олишни истади. Демак, улар рағбатдан илҳом олади. Бундай вазиятда олинган

Dolzarb mavzu

тушган хар бир паст балдан хабардор бўлса, фарзанди қамчилигини тўғрилашга тиришади, оғир руҳий ҳолатга тушиб қолишининг олди олинади. Аммо болани икки олгани учун қойишдан наф чиқмайди. — Бошлангич синф ўқувчиси танқид ёқмайди. «Икки» эса муваффақиятсизлик, ожизлик белгисидек туюлади. Биргина қонқарасиз баҳо ўқувчининг умумий билим олиш даражасига таъсир қилмай қолмайди. Шунинг учун уларга паст балл қўйишга шошилмаган маъқул. Математикадан мисол ечишга қобилияти зўр бола шеърни ифодали ўқий олмагани учун жазолансан, унда фанларни ажратиш ҳисси пайдо бўлади. Бора-бора «Адабиётдан иқтидорим йўқ» деган хулосага келиши мумкин. Бу энди гунча ёзаётган

билимлар мукамал бўлармикан? Баҳо юқори бўлса-ю, билим саёз бўлса-чи? Фаол бўлмаса-да, берилган хар бир саволга тўғри жавоб қайтардиган камтар, тортинчоқроқ болаларга тенгдошларининг ўзидан сўзасмолиги тўғрйли ўзиб кетиши малол келмайди-ми? Бу хусусда Эльмира Ҳасанова шундай дейди:

— Ўқитувчи дарсда имкони борича бутун синфни баҳолаши, ҳеч бўлмаганда, боланинг дарсга тайёргарлигини назорат қила олиши керак. Шундагина ўқувчи берилган вазифага жиддий ёндашади. Ўзини кўрсатиш, биринчи бўлиш истаги юқори бўлгани учун лидер болалар топшириқларни дарсининг ўзидаёқ бажариб, меҳнат тезда баҳолалишини хоҳлайди. Бироқ бунда ўзлаштириш саёз бўлиб қолиши мумкин. Чунки тез қабул қилинган маълумот тез унутилади. Шунинг учун уларнинг ҳаракатини ҳурмат қилган ҳолда, унчалик фаол бўлмаган болаларни ҳам баҳсларга, савол-жавобга тортиш керак. Уларни фикри теран, хар қандай вақтда вазифага ечим излайдиган фаол ўқувчига айлантириш учун ўқитувчи тер тўқишга тўғри келади. Якунда, албатта, синф жамоасининг мониторинг кўрсаткичлари юқори бўлишига эришилади.

Боланинг баҳоларида ота-она омилнинг таъсири бўлиши зарур. Улар кундаликка

гулни узиб олиш билан баробар, — дейди Тошкент шаҳар педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти катта ўқитувчиси, психолог Дилфуза Абдураззокова.

ЎҚУВ ЙИЛИ ЯКУНИДА...

Яна Эльмира Ҳасанованинг ўқув йили сўнгига келиб қўллайдиган тажрибасига тўхталамиз. Ўқитувчи хар чорак якунида ота-оналарга фарзандларининг баҳолар табелини тарқатиб, яхшилаб танишишлари ва қўл қўйишларини сўрайди. Бу жараён фақатгина имзо чекиш билан чекланилмайди. Балки хар бир «тушган» ёки «кўтарилган» баллар муҳокама қилинади. Яъни, пасайган кўрсаткичга нима сабаб бўлгани, аксинча, яхшилланган натижага қандай эришилгани ва бу бўйича тажрибалар ўзаро ўртоқлашилади. Тўртинчи чорадаги бундай йиғилиш бироз бошқачароқ кечади. Хусусан, ҳужжатдаги баллар тасдиқлагандан кейин болалар 1-синфни муваффақиятли якунлагани учун раъзий маънода «диплом» билан тақдирланади. Қизил, қўқ ва яшил тусдаги рангли-безакли «диплом»ни қўлга олган ўқувчиларда ўзига ишонч билан бирга, кейинги ўқув йилини орзиқиб қутиш ва янада яхши ўқишга рағбат уйғонади.

Турли қараш ва ёндашувлардан кўринадики, хар бир ижобий ёки салбий баҳонинг ўқувчига, унинг ўзлаштиришга таъсири сезилади, албатта. Шундай экан, педагоглар болаларнинг билим олишга иштиёқи айнан бошлангич синфда уйғонишини унутмаган ҳолда кичик ютуқларини ҳам муносиб эътироф этса, фарзандларимиз келажакда мукамал билим эгаллаб, ҳаётий мўлжалларини аниқлаб олишга қийналмайди.

Насиба ЭРХОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

КУЁШ БАРЧАГА НУР СОЧАДИ

Айтилган сўзни халқимиз отилган ўққа қийс қилган. Ўз ўрнида айтилган сўз эса ҳар бир қалбга малҳам бўлади. Куйдаги битиклар дилингизга озгина ёруғлик ато этса, мақсадга эришдик деб ҳисоблаймиз.

Гулга тикилинг. Рухингиз тозариб, вужудингиз ёшаргандай бўлади. Эзгуликдан эзгулик туғилади-да.

Ҳаётингизда бирор одамнинг кўзидаги ёшни артиб қўйганмисиз? Ҳа, дедингизми? Демак, бу дунёга бежиз келмабсиз.

Эрта тонгда уйқудан уйғонгач, соғ-саломат кўз оч-шукрона кел-нонуштадан чалик одатий ниятини дилга тугиш ҳам шундай табиий ҳолга айлансин.

Эндигина тандирдан узилган нон қанчалик кўзга иссиқ кўринади. Унда бир неча ўнлаб инсонларнинг меҳнати мужассам. Шу ризқни етказганига шукур.

Умр инсонга Оллоҳ томонидан ҳада этилган илоҳий неъматдир. Унга мазмун киритиш ёки беҳуда кетказиш ўз қўлимизда.

Қаламингиз оппоқ қоғоз устида йўрғалайди. Оппоқ қоғоз эса фақат оппоқ ниятни ис-тайди.

Бойсунга тўйга бориб келиш керак. Бу ким учундир йўл азоби, мен учун эса юртимнинг мафтункор манзаралари бўйлаб сайр қилиш имкони.

Эртага кечкурун дўстларим билан гапим бор дедингми? Шунчаки гапми ёки муҳим гап? Беҳуда гап бўлмаса бўлди.

Узоқ вақт қўришмаган қариндошингиз хонадонига кириб бординг. Аввалгига ажабланиди, шунчаки кўргани борганингизни билиб хурсанд бўлади. Шу хурсандчилик сизга ҳам ўтади. Яна нима керак?!

Кўёш барчага бирдай нур сочади. Тушаётган соя эса турлича...

"Мен кимдан рўшнолик кўрдим?" деб сўрашдан аввал "Ким мендан рўшнолик кўрдим?" деган саволга жавоб излашга ҳаракат қилайлик.

Гап билган яхши. Эшита олиш ундан ҳам қадрлидир.

Шаҳд билан ишга киришган одам мақсадга тезроқ етишади.

Юртимизда табиатнинг тўрт фасли мукам-мал намоён бўлади. Шундай экан, қилган ишларимиз ҳам, босган изларимиз ҳам — ҳамма-ҳаммаси мукамал бўлса қанийди.

Ўйиннинг сўнгги лаҳзасида ҳужумчи галаба голини киритди. Футболчиларнинг қувончи чексиз. Ишқибозларнинг ҳаракатини кузатсангиз: улар бир-бирларини қучоқлашган, у ёқ-бу ёққа югуришган, қийқиринган. Қизик, инсон ўйинда эмас, ҳаётда ҳам шу даражада чексиз қувончга тўлармикан?..

Шухрат ЖАББОРОВ

Одамзод қай ерда меҳр топса, шу томон интилади. Дунёни ота уйим, она қишлоғимсиз тасаввур қи-лолмайман. Шулар бор, мен борман, ижод бор, қалб бор...

Халқимиз "Ҳовли олма, қўшни ол", — дейди. Қўш-нинг яхши бўлагани, Худонинг бандасини сийлаганидир. Чунки умр яхши инсонлар билан бўлса, фойдали. Яхши-лар ва яхшиликлар ҳақида эслаш эса савобдир.

Биринчи дўст, қўшни қизни қандай унутай. У билан болалиқнинг беғам дамларини бўлишганмиз, тўғри, баъзан билиб-билмай уришганмиз. Лекин бо-лалиқда бари кеңиримли. Қўришмасдан туролмасдик, яшолмасдик, шу сабабли қулиб-қулиб ярашганмиз. Энди эса, бизга дийдор ганиматдир. Биз тақдир-нинг ҳукмига бўйсунамиз. Уришмаймиз, қулишмай-миз, маънос тортми, қиш-лоқда гоҳ меҳмон бўлиб қўришамиз...

Йўл тўлдириб чолиб кел-лар болакайлар, хоҳлар эдим мен ҳам шундай югу-ришни, ўйин-қулги учун вақ-тни совиришни. Афсус, кат-та бўлдим...

— қуёшга қараб қаҳиради.

— Нега?

— Бу ҳақда ажойиб эртак бўларди...

— Айтиб беринг, буви, айтга қолинг...

Урозул она менга маъ-ноли жилмайиб, бош сил-китади. Мен ҳам эрта тинг-лашга шайланаман.

Қадим-қадим замонда Кўёш, Ой, Хўроз ака-ука бўлибди. Улар осмонда яшаркан. Кўёш кун бўйи да-лада ишлар, Хўроз уй иш-ларини қилар, Ой эса эрта ётиб, кеч туровчи дангаса экан. У фақат эрталаб отни яйловга боғлаб, кечаси олиб қайтар экан. Бир кунги ўзига ёқмай, бу ишни Хўрозга тай-инлабди. Хўроз ишлари кўплигини айтибди. Жаҳли

ДОНО ВА СОДДА ОДАМЛАР

Сувсиз қолган ариқлар-ни қайғурмасдик, чиганоққа тўлдирадиди идишларни, жиринг-жиринг овозига шайдо бўлиб, айтмайсизми, бахтдан маст қулишларни...

Лойлар қориб нон яса-ган болалигим, кун нурида қизиб пишган шу татилар, мени доим ўзи томон чо-рлай берад, қишлоқнинг кенг пешонаси бу адиллар...

Туғилган юрт ҳақида ёзганда беихтиёр шёърий кайфият ҳукмронлик қи-лади, балки, менда шундай-дир. Афсуски, кўнглидаги муҳаббатни ифодалаш қийин. "Ватанга муҳаббат одамларнинг бир-бирига бўлган меҳридан бошлана-ди", дерди отам. Бу сўзлар маъносини энди англаб ет-моқдаман. Содда қишлоқ-дошимнинг савимий суҳба-тини соғиндим.

Жонажон уйимга борган-нимда, чой ичимасдан ав-вал дадам "Қўшниларни қўриб келгин", деб жўната-ди. Бизда одат шунақа. Қишлоққа қимдир меҳмон бўлиб келса(масалан, тур-мушга чиққан қизлар, ша-ҳарда ўқийдиган ёки иш-лайдиганлар), ҳурмат юза-сидан катта ёшли отахон-онахонларнинг уйига бо-риб, салом бериши керак.

Ўнг ёндаги қўшнимиз Ра-мазон ака қишлоғимиз мул-ласи. Онаси Урозул она саксон ёшларни қоралаб қолган. Узоқ тикилиб тур-ганидан сўнг танийди ва "Кўз темгасин, бўйларинг-дан ўргилай, ўзингмисан, қизим", — деб, қўлларим-дан ўпади. Бир пиёла чой устида суҳбат қурмасанг оиназоринг кўнгли жойи-га тушмайди. Тوشкент ҳақида, ўзгаришлар ҳақида сўрайди. Ўзининг мактабни тугатгандан кейин ўқимагана-нини, бунга имкон бўлма-ганлигини айтиди. "Ҳозир-ги замон ўқиган, зиёлилар замони", деб қўшиб қўяди. Атрофини ўраб олган эва-ралари уни саволга туттиша-ди.

— Боя қора хўроз қано-тини силкиб, қичқирди. Нега унақа қиладди, буви?

— Биласизми, хўроз Фарба эмас, доим Шарққа

чиққан Ой, ҳеч ўйлаб ўти-рмасдан, уни ерга иргитиб юборибди. Кўёш келиб, Хўрозни сўраганида: у то-ғасиникига меҳмонга кетди, деб алдабди. Орадан икки кун ўтгандан кейин Кўёш ерда йиғлаб юрган Хўрозни қўриб қолибди ва Ойнинг алдаганини билиб: Сендан ҳеч қандай ука ҳам, ака ҳам чиқмас экан, ўзингдан ки-чик Хўрозни гуноҳсиз жазо-ладинг, энди мен ҳам сенга ака бўлмайман, — дебди. Шундай қилиб улар акра-либ кетишибди. Кўёш кун-дузи меҳнат қилар, Ой эса қўёшга қўринмаслик учун кечаси чиқиб, Хўроздан узр сўрамоқчи бўлиб, осмонда мунгайиб ўтирар экан. Ле-кин бу пайт Хўроз бошини қаноти остига яшириб ух-ларкан. Тонгда ҳаммадан аввал уйғониб, қичқирганича қадрдан акиси Кўёшни қарши олар, "Мен бу ерда-ман", деб қанотларини сил-китар экан. Одамлар эса Хўроз овозини эшитиб, тонг отганлигини биладиган бўлибди.

Эваралар қизқарли эр-так эшитиб, бувисининг би-лимдонлигига қўйил қолган-дек, хурсанд бўлганларича яна ташқарига югуриб ке-тишди.

Дунёнинг энг синчков бандалари бўлиш болакай-лар саволига доим аниқ ва тўғри жавоб бериш қийин, дея ўйлаиб қолдим.

Бунинг учун катта билим, таж-риба керак. Болаларга эр-так айтиб бериш эса, ўзга-ча санъатдир. Инсон улғай-ганида болалигида эшитган қўшиқ, эртакларни хотир-лайди, шу руҳда ўсиб-у-ля-яди. Шу сабабли қишлоқ-дагилар бува-бувиси тарби-ясини олган фарзандларга катта ишонч билан қараша-ди...

Чап ёндаги қўшнимиз Му-хиддин ота бобгон, ер би-лан тиллаша олган бободе-ҳқондир. Уйига борсам, ал-батта, ширин-ширин мева-лардан тановул қиламан. Ҳар қасбнинг устаси бўлга-нидек, қишлоқда унга тенг келадиган бобгон йўқ. Пай-вандлаш йўли билан турли мева дарахтларидан мўл

2013-yil — Obod turmush yili

ҳосил олади. Бобгончилик-нинг бор сир-синаотлари-дан хабардор.

— Олманинг кўрт тушга-ни энг ширини бўлади, — деб тушунтирди бир сафар. — Кўпчилик бозордаги ял-тираб турган, катта-катта олмаларга қизикади. Улар-нинг фойдасидан зарари кўпроқ. Чунки бундай олма-ларни дориллаш йўли билан катта қиладилар, шу йўл би-лан узоқ мuddат саклайди-лар. Кўрт тушган олма эса, табиий маҳсулотдир...

Борсам, Мухиддин ота телевизордан дунё ангил-ларини қўраётган экан. Ҳол-аҳвол сўрашгандан кейин бир воқеа юзасидан фик-римни сўраб қолди. Бир неча кундан бўён ангил-лар билан танишмаганли-гим панд берди. Умримда биринчи бор ёмон хаяжон-ландим, нима дейишни ўйлаб турганимда, яхшиям, Хонсулук хола тандирдан энди узилган иссиқ патир

ўхшамаган урф-одатлари-миз ҳам бор. Бизда қиз бе-риб, қиз олишмайди, чунки бу масканда бир уруғ ва-киллари йиғилган. Аранши кенеге уруғи. Улар ака-ука, опа-сингил ҳисобланишади (Тарихда қорақалпоқларда бир уруғ вакиллари турмуш қуришмаган). Шу сабабли одамлар бир-бирига меҳр-оқибатли. Кимдир касал бўлса, етти ёшли боласи-дан етмиш ёшли отахонлар-га ҳолидан хабар олгани келишади. Тўй-йиғинлард-ўз уйидагидек олиб-югуриб хизмат қилишади. Айниқса, қишлоқ келинларини айт-майсизми. Хизмати ҳам, ҳурмати ҳам таҳсинга сазо-вор. Аммо улар ҳам бошқа-лар каби меҳрларни ёмон қуришади.

— Бир сафар болам би-лан шахарга боргандим, — деб гап бошлайди Нодира янга. — Йўл устида май-да-чўйда сотиб ўтирадиган хола сал нарида ким билан-

дир гаплашиб турган экан. Беш ёшли бола, қаердан билсин, ўз қишлоғим деб ўйлагандир-да, идишдаги жийдадан олмоқчи бўлиб югуриб кетди. Энди қўлига олганди, сотувчи бақириб берди: «Хай-хай, қўлингни торт, тўқиб юборасан, пули-ни бермайсани, аввал-а?». Ўғлим қўрққандан жийдани ташлаб, йиғласа бўладими? Қани юпата олсам, ўқиб-ўқиб йиғлади. Жийда олиб берсам ҳам емади. Шаҳар-га бориб, қўнгли чўкиб қай-тди, бечоранинг. Одамлар-га ҳайронман, тушунайман. Нахотки, гўдакдан иккита жийдани қизганимса. Ши-рин нонинг бўлмаса ҳам, ширин сўзинг бўлсин экан-да!

Ана шундай. Қишлоғим мен учун дарсхона. Ҳар бир қишлоқдошим ҳаётимда бе-қийс ўрин эгаллайди. "Қишлоқ одамлари содда, лекин доно бўлишади" де-ган гапни эшитгандим. Бу сўз ҳақиқатдир. Ҳаттоки од-дий қишлоқ боласида ҳам хикмат кўп.

Сиз телевидениеда, те-атрда, кенг сахналарда машҳур санъаткорларнинг қўшиғини тинглагансиз, балки, жуда завқлангандир-сиз, унга тасаннолар айт-гандирсиз, лекин қишлоқ боласининг кенг далада ба-ралла қўшиқ қўйлаганини эшитганмисиз. Агар эшит-мадмиз, эсполмайман десан-гиз, армонли инсон экан-сиз. Чунки билганга дунёда ундан буюқ санъат-кор йўқ. Уни ҳеч ким маж-бур этмайпти, ҳаттоки, тинг-ловчиси ҳам йўқ, у манфаат учун эмас, қалб учун, она табиат учун қўйлапти, бу кенг оламга шодлик ула-шиб, эркин қўйлапти...

Доим қалбимда бир ин-тилуш, соғинч бўлади. Ёз кунлари қишлоққа бора-нимда дала кезишни, ана шу мусофиро қўнгли қўши-ғини эшитишни истайман. Бола тилидан қўшиқ эши-тиш, болалиқнинг гўзал дамларины хотирлаш қан-дай бахт!

Несибеи
МАМБЕТИРЗАЕВА,
"Ma'rifat" мухбири

2013-yil — Obod turmush yili

БОЛАЛАР МАЙДОНЧАСИ — ЭЗГУЛИК ДЕБОЧАСИ

Майдончадаги болаларни кузатинг. Уларнинг бири каруселда айланса, бошқаси нарвончага чиқиш учун навбатда турарди. Кимдир қизалоғини аргимчоқда учириб кулдирса, кимдир фарзанди кўлидан тутиб, сирпанчикда учишига кўмак беради, яна бир аёл эса «қўзиқорин» остида болаларига панд-насихат қилмоқда. Кичик ёшдагилар спорт ўйинлари билан банд. Ўсмирлар баскетбол, стол тенниси, турникда бажариладиган машқларни бажаришга киришган.

Жойларда барпо этилаётган бундай майдончалар нафақат болалар, балки катта ёшдагиларни ҳам ўзига оҳанрабодек тортади. Дарҳақиқат, юртимизда барпо этилган болалар майдончаларини кўриб, кўз қувонади. Бу уларнинг жисмонан ва руҳан соғлом бўлиб вояга етиши учун яратилаётган имкониятлардан биридир. Вазиirlар Маҳамасининг 2010 йил 22 декабрдаги «Болалар майдончаларини тиклаш ва ташкил этишнинг 2011—2015 йилларга мўлжалланган чора-тадбирлар дастурини тасдиқлаш тўғрисида»ги қароридан бундай масканларни барпо этиш, уларни кўркем ва обод ҳолда сақлаш, ўйин ва спорт анжомлари хавфсизлигига эътибор қаратишга уй-жой мулкдорлари ширкатлари ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари масъул экани таъкидланган.

Болалар майдончалари нафақат пойтахтимизда, балки мамлакатимизнинг чекка ҳудудларида ҳам барпо этилмоқда. Хусусан, Қорақалпоғистон Республикаси Нукус шаҳридаги 56-сонли маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида 15 га яқин болалар майдончаси ташкил этилган. Кўп қаватли уйлар атрофида қурилган бу масканлар мунтазам таъмирланиб янги анжомлар билан жиҳозланган.

— Ҳудудимизда 900дан ортқ аҳоли яшайди. Уларнинг кўнгилли дам олиши учун етарли шароитлар яратганмиз. Мавжуд болалар майдончаларидаги ўйин жиҳозларидан фойдаланиш ва намунали сақлаш учун шу ерда истиқомат қилувчи фаолларни жалб этганмиз, ободонлаштириш ишлари жамоатчилик ташаббуси билан олиб борилади, — дейди МФЙ раиси Азамат

Бекмуродов. — Ёшлар бу ерда нафақат ҳордиқ чиқаради, балки спорт билан ҳам мунтазам шуғулланади. 12-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Гулмира Султамуродова волейбол бўйича Германияда ўтказилган мусобақада 1-ўринни эгаллади. Ўзининг таъкидлашича, у майдончада яратилган шароитлардан унумли фойдалангани учун ҳам бу муваффақиятга эришган.

Тошкент шаҳри Ҳамза тумани Бобур маҳалласида 12 та болалар майдончаси ташкил этилган. Галдаги вазифа маҳаллада яна 8та замонавий болалар майдончасини қуришдан иборат. Майдончалар ҳар иккита ёки учта кўп қаватли уй атрофида қурилаяпти. Танланган майдоннинг кенг ва текислигига аҳамият қаратилмоқда. Ҳар бир майдончада иккитадан сирпанчик, иккита аргимчоқ, катта-кичик ўндан ортқ турник, ўриндик ва кумхона мавжуд.

— Маҳалла марказидаги энг катта болалар майдончасида лабиринтли панжара мосламаси, учта машина ва битта уйча кўринишидаги ҳамда бешта оддий сирпанчик қурилган, иккита теннис столи ўрнатилган. Битта айлана шаклдаги айвонча ҳам бор. Ўнта оддий ва бешта соябонли ўриндикда ота-оналар болаларини кузатиб ўтириши мумкин. Дарахтлар салқинлик бахш этади.

Майдончани ёритиш учун бешта жойга тунги ёритиш мосламаси ўрнатилган. Бу кечки сайр учун имкон туғдиради, — дейди маҳалла раиси Равшан Йўлдошев.

— Иккинчи фарзандим туғилгандан сўнг тўнғич ўғлимни кўнгилочар жойларга олиб боришга имкон тополмай қолдим, — дейди маҳаллада истиқомат қилувчи ёш она Барно Аҳмедова. — Уйимиз биқинида янги қурилган болалар майдончаси биз учун аини муддао бўлди. Ортиқча овора бўлиб ўтирмаймиз. У ерда болам тенгдошлари билан тез тил топишиб кетди.

Болалар майдончаси аслида қандай тартиб ва талабда тикланиши керак? Уни дуч келган жойда, пала-партиш куравериш мумкинми? Йўқ албатта. Шу ҳақда мактабчага муассасалар ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш республика ўқув-методика маркази методист Мавлуда Рустамова маълумот беради:

— Болалар майдончаларида асосан камалак, сирпанчик, турник, нарвон, аргимчоқ ва қўзиқорин шаклидаги айвонча тагида кумхона бўлиши шарт. Анжомлар пластик ва полимердан тайёрланган силлик, ёрқин рангда, иқлимий омилар таъсирида ўз тусини йўқотмайдиган юзага эга бўлиши мақсадга мувофиқ. Бундай ранг-баранглик кичкинтойларнинг бир жиҳоздан кейингисига ўтиб ўйнаши учун ўнғай. Кумхонанинг тозалиги мунтазам кузатиб борилиши керак. Кумхонада болалар ўзини эркин тутуди, йиқилса ҳам шикастланмайдди. Болалар фантазиясига мос турли ўйинлар кумхонада қизиқарлироқ ўтади. Сирпанчик мосламасини олсак, эни 0,7 метрдан кам ва бўйи 1,5 метрдан баланд бўлмаслиги керак. Майдончада ҳар томонлама хавфсизлик таъминланган, болалар ёши, бўй-баси инобатга олинган бўлиши лозим. Майдончадаги жиҳозлар бола ҳаётига хавф солмаслиги, санитария қоидаларига тўлақонли жавоб бериши керак.

Маданий ҳордиқ, эркин хатти-ҳаракат ва ўйинлар боланинг тафаккурини ўштириб, жисмоний кўникмаларини шакллантиради. Қўл моторикаси ақлий ривожланишда муҳим аҳамият касб этса, ўйнаш учун махсус жойлар жисмоний соғлом бўлиши таъминлайди. Болаларнинг жамоавий тарзда ўйин ўйнаши тез мулоқотга киришишга ўргатади. Маҳаллаларда қурилаётган болалар майдончалари ҳам худди ана шу мақсадга хизмат қилади.

Феруза ХОЛМУРОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Самарқанд шаҳри марказида жойлашган Саид Барака маҳалласида саранж-муассасалар ҳуқуқини. Бу ерда истиқомат қилувчилар аҳил-иноқ, Аҳолини ижтимоий муҳофазалаш, ободончилик ва кўкаламзорлаштириш ишлари намунали йўлга қўйилган.

— Маҳалламизда 302 нафар нуруний бор. Улар бизнинг яқин маслаҳаттўйимиз. 648та оилада 1933

киши истиқомат қилади. 17 миллиат вакилларида иборат маҳалла аҳли ўзига хос удум ва анъаналарга эга. Улар бир-бирлари билан тинч-тотув яшамоқда, — дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Равшан Қўчқоров. — Тадбиркорларимизга минг раҳмат! Кам таъминланган оилаларга

ёрдам қилишми, Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчиларига мурувват кўрсатишми, ҳеч бир хайрли ишдан четда қолмайдилар. Ўтган йили уларнинг ҳиммати билан 20 нафар Меҳрибонлик уйи тарбияланувчисининг суннат тўйи ўтказилди. Кам таъминланган оилаларнинг 4 нафар

фарзанди мактабчага таълим муассасаларида бепул тарбияланмоқда. Ана шундай оилаларнинг 10 нафар фарзанди ҳам қўллаб-қувватланаяпти.

Маҳаллада истиқомат қилаётган 1-гуруҳ ногирони Аминжон Раҳматовга зарурий барча дори-дармонлар ҳомийлар томони-

дан етказиб берилмоқда. Маҳалла фаоллари 28 нафар ногирон фуқароларнинг ҳолидан хабар олиб туришибди.

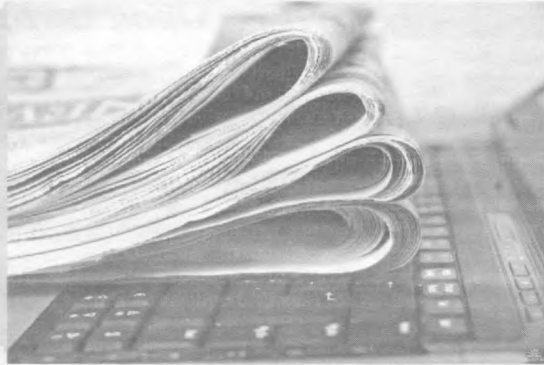
Маҳаллалар тинчми, сен ҳам хопиржамсан. Маҳалладаги ободончилик, аҳолига яратиладиган ижтимоий қўлайликлар орлида баҳамжихатлик яширин. Маҳаллаларда хайрли ишлар давом этаверсин.

Ҳаким ЖўРАЕВ
Самарқанд вилояти

СЕРФАЙЗ МАСКАН

Замонавий оммавий ахборот воситаларининг тараққиёти ва яшаб кетиши бевосита унинг иқтисодий таъминланганлиги, аудиториянинг талабларига мувофиқ ижод этувчи журналистларнинг ҳозиржавоблиги ва айна пайтда, сўзни топиб ишлатишига боғлиқ. Бугунги кунда ташкил этилаётган газета-журналларнинг "тақдири" икки асосий омилга бориб тақалапти: иқтисодий ва ижодий омиллар. Бу икки омил ҳам бир-бирига чамбарчас боғлиқдир.

"Медиа-бизнес"да эса ахборот даромад топишнинг энг қулай усули. Демак, бунда газетада чоп этилаётган материалларнинг алоҳида ўрни бор. Негаки, ўқувчи айнан газетанинг ижодий савиясига қараб уни харид қилади.

НОНФИКШН ВА ГОССИП

Бундан қарийб 50 йилча илгари Америка матбуотида кенг қўлланила бошлаган нонфикшн йўналиши молиявий ўсишни таъминлашга ижобий таъсир кўрсатган ва матбуотнинг ривожланишига туртки берган асосий сабаблардан эди. Нима учун айнан нонфикшн аудиториянинг эътиборини қозонди? Бунинг эътиборли жиҳати нимада эди?

«Нонфикшн» инглиз тилидан таржима қилинганда (nonfiction — non — yo'q, fiction — уйдирма, игво, мишмиш, тўқима) ҳодиса ёки воқеа ҳақидаги аниқ далиллар маъносини билдиради. У аниқ маълумот, ҳужжат ва фактларга асосланган публицистик асар ҳисобланади. Албатта, нонфикшн намуналари чоп этилиши ҳамоноқ кенг жамоатчилик, газетонлар томонидан қизиқиш билан қаршиланди. Бозор ва расталар, чорраҳалар, одамлар гавжум жойларда югурдаклар «Нонфикшн!» деб қайта-қайта қичқиради, газетонлар бир-бири билан фикр алмашаркан, улар шу тўғрида бахslashар, маълумотларни сўзлаб, ўзаро тортишардилар. Нонфикшннинг аудитория томонидан илиқ қутиб олинishi беҳиз эмасди. Чунки нонфикшн пайдо бўлмасидан олдинроқ чиққан ва ўша пайтда ҳам чоп этилаётган материалларда кўйидаги камчиликлар кўзга ташланарди:

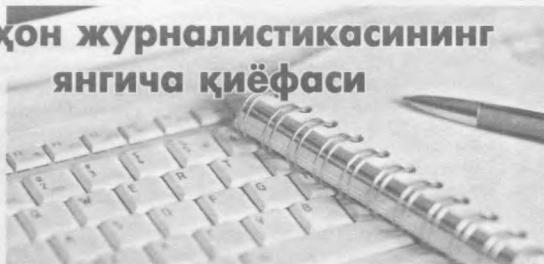
- воқеликка бирёклама ёндашув;
- услубнинг эскирганлиги ва жўнлиги;
- маълумот ва фактларни келтиришда ҳолисликнинг йўқлиги;
- фактлардан палапартиш фойдаланилиши.

Бундан ташқари, журналистларга нисбатан жамоатчилик томонидан танқидий фикрларнинг кўпайиши, ахборот узатишдаги маълумотларнинг кечикиши ва журналистлар орасида асардузлик ҳолларининг кучайганлиги нонфикшннинг тезда ёйилишига сабаб бўлди.

Журналист ва тахририят тайёрлаган нонфикшн материаллари бевосита ахборот бериш баробарида, тил ва услуб жиҳатидан ҳам аудиторияга манзур бўла бошла-

Жаҳон журналистикасининг янгича қиёфаси

ганди. Айтиқса, ўша давр америка матбуоти ва америкалик газетонлар тахририят иқтисодини мустаҳкамлаш йўлида ўйлаб топилган «госси» материаллардан тамоман безганди. Госсиплар сарик матбуотнинг энг асосий даромад келтирувчи воситаси саналиб, тахририятнинг кўлгина манфаатларини қамраб олар, ташқи томондан бу типдаги нашрларнинг мақсади, барча оммавий ахборот воситалари сингари, маълумот етказиш ва жамиятнинг ахборотга бўлган талабини қондириш бўлсада, мухбирлар зиммасига сенсация кўтарадиган манбалар топиш вазифасини юкларди.

Яна бир томондан нонфикшн «госси» (gossip — инглизча «уйдирма, мишмиш, тухмат, бўхтон»)га зид тушунча деб талқин этиш ҳам мумкин. Негаки, нонфикшн шаклланишида госсипнинг сирли жиҳатларини очиш, яъни фақат уйдирма ва игволар асосига қурилган материаллардаги хатолар — миш-мишларга таяниш, муаллиф ва шахс номини сир сақлаш ёки умуман, аноним материаллар ёзиш сингари камчиликларни тузатишнинг аҳамияти катта бўлди. Журналистлар ҳам проза услубларидан фойдаланган ҳолда материаллар чоп эта бошладилар.

Журналистлар ёки тахририят эмас, госсип ва нонфикшн ўртасидаги бу ички «мусобақа»да албатта, янги кашф этилган нонфикшннинг энг би қиши табиий эди.

Госсипда, асосан, қуйидаги унсурлар кўринади: воқеа қаҳрамонининг муҳамлиги, далилларнинг асосланмаганлиги, учинчи шахс тилидан берилаётган маълумотнинг алақандай ишончсиз «гапиртирилиши».

Шубҳасиз, Америка нашрларининг бу каби уйин-

ларини сарик матбуотнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши билан изоҳлаш мумкин.

Янги типдаги матбуотнинг «ажод»и "Sandi World" ҳисобланиб, бунга 1883 йили Жозеф Пулитцер томонидан асос солинган.

Маълумки, Жозеф Пулитцернинг бу кашфиёти — кўнгулчор саҳифаларни кенгайтириш орқали аудиторияни жалб қилиш, ҳар бир қатламга мос, мақбул янгиликларни топиш ва чоп этириш, ҳар хил эътибортортар рангли сарик суратлар (сарик матбуот деб аталиши айнан шундай суратларнинг берилиши билан ҳам боғлиқ) орқали газетани безаш усули ўтган вақт давомида, нонфикшннинг туғилишига қадар янада такомиллашган. Улар ўртасидаги рақобатда нонфикшннинг ўсиши, ўз навбатида, уйдирма ёзувчи журналистларни ҳам шунга томон оғдирди. Журналистларнинг асосий қисми нонфикшн асарлар ёзишга жиддий бел боғлади. Улар орасида америка янги журналистикаси асосчиларининг саъй-ҳаракатларини таъкидлаш жоиз. Айнан шу даврда Хантер Томпсоннинг «Дўзах фаришталари: хавфли ва кўрқинчли қўшиқ», Барбара Голдсмитнинг «Бу тотли Вива», Том Вулфнинг «Радикал дабдаба ва яшин қайтаргичи қандай синдириш мумкин», Норман Мейлернинг «Армия тунлари», орадан биров вақт ўтиб эса, Рекс Риднинг «Кўриниши-нигиздан толиққанга ўхшайсиз?» сингари муаллифлик мақолалари чоп этилди ва кенг ўқувчилар оммаси томонидан тақдор-тақдор ўқилди. Замирида ҳам муаммо, камчилик ва ноқисликлар борлиги сарлавҳаданок ангилашилади. Аллақандай ўзига тортиш хусусиятига молик бу сарлавҳалар муштарийлар-

ни оҳанрабодек ўзига тортар, америка матбуоти ихлосмандлари уларни севиб ўқирди.

Нонфикшнлар аудиторияга худди романдек таъсир ўтказарди.

Нонфикшннинг ўқишли, барчага маъқул бўлиши ва аудиторияга таъсири катта аҳамиятга эга. Буни қуйидаги омилларда кўриш мумкин:

- Воқеликнинг реаллиги.
- Муаммонинг шов-шувли тарзда кўтарилиши, унинг фожеали томонларининг оммага «кўрсатилиши».
- Аудиториянинг аниқлиги ва бир вақтнинг ўзида унинг ҳаддан ортиқ кўпайиб бориши.
- Воқеани ёритишда янги-ча ёндашув.
- Типиклаштириш орқали ўйлаб топилган қаҳрамон — прототип эмас, балки қаҳрамон ва образнинг жамиятда аниқ мавжудлиги.
- Деталлар ва ҳаракатлардаги мутаносиблик (курол-яроғ, ула-элик...).
- Жараённинг фактларга боғлиқлиги.
- Воқеа юз бераётган жойнинг ўзидан тайёрланган ахборотга ўқувчининг тез ишониши.
- Воқеликни таҳлил қилмасдан, буни ўқувчининг ўзига ҳавола этиш.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, 1950 — 1975 йиллик газеталар сони 12155тadan 11400taga қисқаради. Иқтисодий жиҳатдан ниҳоятда чарчаган нашрлар фаолиятининг бундай йўл тутиши, айнан ижодий муҳитнинг рақобатга дош беролмаганлиги сифатида баҳолаш мумкин. Иқтисодий барқарор газеталар эса, ёзувчи-журналистларни катта қалам ҳақи эвазига ишга чорладилар.

Хантер Томпсоннинг хо-

тирлашича, аҳвол ниҳоятда танг бўлиб, каттароқ маош олиш имкони бўлмаган. Турфа хил газеталарда ишлайдиган Томпсонга мунтазам даромад келадиган манба йўқ эди. Бир кун "The Nation" газетаси муҳаррири Кейри МакВилямс унга Калифорниядаги мотоциклда юрадиган безорилар — "дўзах фаришталари" ҳақида мақола тайёрлашни топширади. Ёзувчи материал тайёрлаш учун улар орасида яшайди, маълумот тўплайди ва зудлик билан ёзишга киришади. 1965 йилнинг 17 майида "The Nation" газетасида унинг "Мотоциклдаги дарбадарлар: ожиз ва аутсайдерлар" номли мақоласи чоп этилади. "Дўзах фаришталари" ҳақидаги китоби эса унга катта шухрат келтирди ва у Колорадо Вудикридаги машҳур ранчолардан бирини сотиб олади ва у ерда фаолиятини давом эттиради. Бу воқеа-ҳодиса эса тахририят иқтисодий имкониятларини оширишга катта ҳисса қўшади.

Иқтисодий омил бевосита газетанинг адади, муассиси, рақобатда олдинга силжиши ёки синиши билан белгиланса, ижодий омил журналист кадрларнинг қай даражада тафаккур доираси кенглигига қаратади.

XX аср 70-йиллари Америка Қўшма Штатлари журналистикаси авангард даражада ўсди. Бир қанча муаллифларнинг эссе, мақола ва журналистик ижод намуналари кенг оммани хайратлантирди. The New Yorker, New York Magazine, The Atlantic Monthly, Rolling Stone, Esquire, CoEvolution Quarterly сингари нашрларда замонавий аудитория ва замонавий талабларга мос бир-биридан қизиқарли мақолалар чоп этила бордини.

Янги журналистларнинг асосий мақсади — бадий-ҳужжатли битикларга аризли инсонлар ҳаётини кузатиш, жадал суръатларда ипидан-иғнасида қўганиш, аудиторияни чуқур мулоҳазага ундайдиган интервьюлар олиш, репортажлар тайёрлаш, материаллар тайёрлашда наср усулларидан кенг фойдаланиш, драматик сахнанинг бориши борича аудиторияга кўрсатишдир.

Одатда, тарозининг энгил палласи баландроқ кўтарилади. Аслида эса бир томон оғирроқ. Буни нонфикшн ва госсип ўртасидаги доимо ўзгариб турадиган ҳолатга ўхшатиш тўғридир. Қанчалик у юқорига кўтарилимасин, танлов, албатта, оғирроқ томонга қаратади. Госсипнинг ўлиши, нонфикшннинг тезда улғайиши, биринчи навбатда, услубнинг бетакорлиги, факт ва маълумотларнинг аниқ берилиши ҳамда аудиториянинг талабларини инобатга олган ёзувчи-журналистларнинг ўз ишига усталигидандир.

Олим ЖУМАОБОВ,
ЎзДЖТУ халқроқ журналистика факультети талабаси

ЦУНАМИНИ ОЛДИНДАН АНИҚЛАШ МУМКИН

Германиянинг Гельмгольц уюшмаси хузуридаги Геофизика тадқиқотлари маркази мутахассислари сунъий йўлдошли навигациялар тизимидан фойдаланишининг янги йўналишини ишлаб чиқишди. Геологлар томонидан анчадан бери

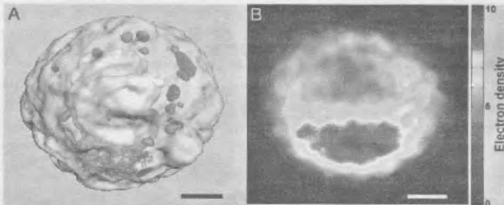
Ернинг алоҳида устки қаттиқ қатламларини кузатиш учун фойдаланиб келинаётган юқори аниқликдаги стационар датчиклар цунами тўғрисидаги маълумотларни ўз вақтида тақдим этиш имкониятига эга. Бу ҳақида "Natural Hazards and Earth System Sciences" илмий журналда эълон қилинди.

Япониядаги GPS-детекторлар тармоғи маълумотларини таҳлил қилган олимлар хулосасига кўра, қурилма зилзила бошланиши билан ер устки қаттиқ қатламининг вертикал сурилишини аниқлаган. Орадан атиги уч дақиқа ўтиб, сунъий йўлдош тизими цунами бўйича етарлича ахборот бера бошлайди.

Ерости силкинишларини оддий қайд этиб боришга нисбатан сунъий йўлдошли навигациянинг бир қатор устунлик томонлари бор. Энг аввало, анъанавий метоллар 5–10 дақиқа кечикиб ишлайди. Бундан ташқари, сейсмограммада ҳар доим ҳам ер устки қаттиқ қатлами плиталари сурилиши қайси йўналиш бўйлаб рўй берганини дарҳол англаб етишнинг имкони йўқ. Бу имкониятсиз цунами хавфи ва тўқинларнинг эҳтимолий катталигига тўғри баҳо бериш мушкул.

ХУЖАЙРА ТЎЛИҚ ТАСВИРГА ОЛИНДИ

Корей физиклари илк бор рентгенли дифракцион микроскоп (CDI) орқали тўлиқ ҳажмдаги тирик

хужайрани тасвирга олишди, дея хабар бермоқда "Physical Review Letters" журнали. Тажриба учун олинган хужайра иккита ойна орасида махсус эритма билан жойлаштирилиб, рентген нурали орқали ёритилди ва тасвир линзаси, яъни нузли дифракцион майдонда ҳосил қилинди.

Янги усул анъанавий иккита микроскопни бирлаштиради. Электрон ва CDI-микроскоплари гўят катта ҳажмда кўрсатиш имконига эгаллиги сабабли, нур микроскоплари сингари тирик хужайраларнинг табиий ҳаракатланишига ҳалал бермаган ҳолда тасвирга олиши мумкин. Микроскопдан фойдаланишнинг ушбу янги усули фанга "Электрон птихрография" номи билан киритилди.

БИР МИЛЛИАРД ЁШЛИ СУВ ТОПИЛДИ

Британия ва канадалик олимларнинг янги кашфиёти ҳақида "Nature" журнали хабар бермоқда. Гап шундаки, Тимминс шаҳри яқинидаги конлардан бирида олимлар Ер сатҳидан 2,4 километр чуқурликдаги сувдан намуна олишди. Уч бора ўтказилган таҳлил натижасида ушбу сувнинг атмосфера ҳавоси билан камида миллиард йил давомида тўқнашгани аниқланди.

Сув ёшини аниқлашнинг ушбу усули асл газлар изотопларини қиёслаганга асосланган. Олимларнинг аниқлашича, суюқлик намуналарида кўп миқдордаги ксенон изотоплари мавжуд бўлган. Моддаларнинг бундай нисбати эса суюқлик ёши миллиард йилдан кам эмаслигини исботлайди. Шунингдек, сув атрофида бўлган тоғ жинсларининг ёши ҳам 2,7 миллиард йилни ташкил этади.

Сувда органик моддаларнинг аниқлангани айниқса эътиборга молик жиҳат бўлиб, бу унда ҳаёт намуналари бўлиши мумкинлигидан дарак беради. Агар миллиард йил давомида табиий муҳитдан ажралиб қолган сувда тирик бактериялар топилса, бу нafaқат қадимги давр микрофлораси, балки Кўёш тизимининг бошқа осмон jismlaridagi экотизимлар тўғрисида ҳам маълумот бериши мумкин.

Дилроз АБРАЕВА тайёрлади.

ХАВФСИЗЛИК ҚОИДАЛАРИ уларни фарзандларимизга ўргатайлик

Аҳоли ёки жамият мулкни асраб-авайлаш, турли офатлардан ҳимоя этиш ҳар бир фуқаронинг бурчи. Ўзимизни, оила аъзоларимиз ва турар жойларимизни ёнғин офатидан сақлаш ҳам хавфсизлиқнинг ажралмас бир бўлагидир.

Эҳтиётсизлик ёки бошқа бирор сабаб билан келиб чиққан офат натижасида хонадон ёки корхона бинолари, ундаги моддий бойликлар бир лаҳзада йўқ бўлиши мумкин. Бу бало сабабли, одамларнинг ҳаётдан бевақф кўз

юмиш ҳоллари ҳам учраб туради.

Шу ўринда, ёнғинларнинг аксарияти фуқароларнинг яшаш жойларида содир бўлаётганини афсус билан таъкидлаш лозим. Чунки, газ ёки электр асбобларидан нотўғри фойдаланиш, уларни ўз билганича тузатиш, қаровсиз қолдириш, бефарқлик, умуман, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига амал қилмаслик ҳолатлари кўпинча аҳоли турар жойларида учрайди.

Фуқароларимиз бундай оддий хавфсизлик қоидаларини билишади, бироқ

баъзан бу ўзларига тааллуқли эмасдек қарашади. Бунинг натижасида эса ёнғин юзага келиб, кишиларга катта зиён етказилади. Бунга йўл қўймаслик учун эса кўп нарсга талаб этилмайди, озгина эътиборли бўлиш ва фарзандларимизга ҳам бу ҳақда тушунчалар бериш kifoya. Шу тарика оиламизни ва ўзимизни асраган бўламиз.

Тоҳир НОРМАТОВ,
14-ХЕҲК кичик инспектори,
сержант

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон

Хўрматли академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари битирувчилари, муддатли ҳарбий хизматни ўтаганлар, барча абитуриентлар, олий маълумотли бўлишни истаганлар ва ота-оналар!

Тошкент давлат техника университетида "Очиқ эшиклар куни" ўтказилишини маълум қиламиз. Тадбирда Тошкент давлат техника университети факультетлари ва мутахассис тайёрлайдиган кафедралар фаолияти билан танишиб, абитуриентларга тегишли барча маълумотларни олишингиз мумкин. Тадбир 8 июнь куни соат 10:00дан 15:00гача бўлиб ўтади.

"ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ"ГА МАРҲАМАТ!

Манзил: Тошкент шаҳри, Университет кўчаси, 2-уй.
Мўлжал: "Беруний" метро бекати.

Gurung

Яхшиликни ўз бошинга согин, ўзингдан ортса — дўстинга согин.

Оғоч кўрки — япрок, одам кўрки — либос.

Дўстинг — оз, душманинг кўп.

Ақлсиз тўрдан пойгага интилади, ақлли — пойгадан тўрга.

Ақлсиз одам гапга ўч.

Ақчасиз шаҳарга чиқма, қуролсиз — далага.

Чақирганга бормасанг, чақирувга зор бўларсан.

Ёмон одамга мол битса — ёнига қушни кўндирмас, ёмон отга ёл битса — ёнига тўрсиқ бойлатмас.

От олсанг — овулинг билан ақлаш, хотин олсанг — туғишганларинг билан.

Олисдан бошланган бўроннинг кучи кетади.

От қартайса — эшак би-

Donish chirog'i

ОҒАСИ БОРНИНГ — БАХТИ БОР

Қозоқ халқ мақол-маталлари

Савдода дўстлик бўлмайди.

Ўғри — бойимас, мечкай — тўмас.

"Фалон жойда пакир бор", — дейдилар, борсанг — банди ҳам йўқ.

Қўноқ оз ўтирса ҳам, кўп кўради.

Берсанг — оласан, эксанг — ўрасан.

Берарманга — бешов кўп, оларманга — олтов оз.

Икки ақлсиздан бир овул бўлмайди.

Итингни талтайтирсанг — оғзингни ялайди.

Икков бўлсанг — йўлдошинг билан кенгаш, ёлғиз бўлсанг — бўркинг билан кенгаш.

Яхшини асрасанг, оғзи-бурнингни мой этади; ёмонни асрасанг, оғзи-бурнингни қон этади.

Икки одам қисилишса — бир ўрин топилади.

Кўрқокни кўп қувсанг, ботир бўлади.

Тушлик умринг бўлса ҳам, кечлик мол йиғ.

Хотин олсанг, қараб ол; от олсанг, миниб ол.

Кулон қудуққа қуласа, бақа қулоғида ўйнайди.

Эр бошига кун тушса — этиги билан сув кечар, от бошига кун тушса — сувлиги билан сув ичар.

лан дўстлашади, одам қартайса — тўшак билан дўстлашади.

Отасини сийласанг — боласини ҳам сийла.

Эгасини сийласанг, итига суяк ташла.

Оға ўлса — ини ме-росхўр.

Бир сўм бериб қуйла-тиб, минг сўм бериб тўхтата олмабди.

Тентак чўқмор йиғади.

Туя сўйган эчки сўйган-дан эт сўрабди.

Ириган оғиздан чириган сўз чиқади.

Ёпиқли қозон ёпиқли қолсин.

Қўрққан кучук уч кун хуради.

Кўчарда — юрт ёмон, айриларда — хотин.

Ёв ёқадан олганда — ит этакдан олади.

Момоқалдирик кўп гум-бурласа — ёмғир оз ёғади.

Бошга бало йўласа — бошдан қулоқ садақа.

Бирлиги кучли эл оз-майди, бичуви кенг қўйлак тўзмайди.

Индамаган уйдаи балодан қутулади.

Иниси борнинг — тинчи бор, оғаси борнинг — бахти бор.

Қозоқчадан Махмуд САЪДИЙ таржимаси.

ПАК Ин Сук

ЯРИМ ТУН

Ҳикоя

Хар куни кеч соат ўн бирдан эллик беш дақиқа ўтган вақт мен учун жуда муҳим. Мен ва ойим бир-биримиздан жуда узоқдамиз. Тунги ишда ишлаганим боис, ҳар сафар 11.55да ойимга телефон қилиш одатимга айланган.

— Ойи, менман, ҳе-хе. Хавотир олма, ухлайверинг, ойижон, — дейман.

— Тезроқ келгин, ўғлим. Мен яхшиман, ўзингни асра. Ғайрат билан ишла.

— Ҳўп, ойи.

Менинг бу кўнғироғим онамга бир олам қувонч бахш этади, гўё кун бўйи мадорсиз юрган-у, гаплашганимиздан сўнг кучга тўлгандек бўларди.

— Ойижон, хавотир олма, тезда бораман, — дейман баъзан бепарво.

Доим уйга кириб борганимда, авайлаб ўстирган фарзандини ҳеч кимга ишона олмай, туни билан ухламай мени кутиб ўтирган ойимнинг ҳолатини кўриб юрагим ачишади.

— Ин Сук, келдингми? — дейди ойим юз йилдан буён кўрмагандек меҳр билан тикилиб. У менинг келишимни кутиб, мижжа қоқмагани учун кўзлари қизариб, ўзи толиқиб ўтирарди.

— Ҳали ҳам ухламадингизми?

— Сенинг келганингни кўрсамгина тинч ухлайман-да, ўғлим. Чарчагандирсан?

— Ойижон...

Мен меҳрсиз фарзанд, баъзан ҳатто онамга бир кўнғироқ қилишга ҳам эринаман. Ишим тугагач, сахарда уйга кириб бораман. Бир куни келсам, онам мудраб ўтирган экан. Уни уйғотиб юбормаслик учун эшикни оҳиста очдим-у, енгил қадамлар билан ичкарига йўналдим. Ойим телевизорни кўйган кўйи столга суяниб ухлар эди.

"Яхшиям шу телеви-зор бор", дедим ўзимга. Шу пайт ойимнинг қўлидан ерга нимадир тушиб кетди. Телефон ва рақамлар ёзилган дафтар эди бу. Унда иш жойимнинг телефон рақами ёзилганди. Ойим менинг кўнғироғимни кутиб, ўзим кўнғироқ қилсаммикан, дея иккиланган ва ухлаб қолган кўринади.

Столга суяниб ухлаб қолган ойимнинг ажин тушган юзла-рига қараб, ичимдан отилиб чиқишга уринаётган йиғини кутиб тура олмадим. Қишда барглари тўкиб кўримсиз бўлиб қолган дарахт каби бир ахволда эди ойимнинг юзи. Уни оҳиста кўтариб, қаравоти-

га ётқиздим ва кўрпани авайлабгина ёпиб қўйдим. Шу пайт онам уйғониб қолди.

— Ин Сук, келдингми?..

— Ойи, кечиринг.

— Кечиринг, деганинг нимаси, ахир соат ўн икки бўлишдан илгари телефон қилиб қўйсанг бўлар эди-ку. Тинч-ликим ўзи? Кўнғироқ қилмаганинг учун хавотир олдим. Яна...

Ойим уйқутираб, ҳорғин овозда гапирди. Сўнг чуқур нафас олиб, бир энтикди. Доим ўзини ўйламайдиган, менга бор меҳрини тортиқ қиладиган онам ўзимдан ҳеч нарсаси сўрамасди. Фақат бир чимдим меҳр, бир оғиз ширин сўз кифоя онамга. Шу кундан эътиборан ҳар куни ойимга меҳримни беришга қасам ичдим. Қандай ишим бўлишдан қатъи назар, албатта, ойимга телефон қилиб, у кишини ширин сўзлар билан сийлашга ўзимга сўз бердим...

Мана, ойимнинг вафот этганларига бир йилдан ошса-да, мен ўз одатимча иш тутаман. Қўлимга телефонни оламан-у осмонга қараб шундай дейман:

— Ойижон, сизни яхши кўраман...

Корейс тилидан
Малоҳат ҒАҒҒОРОВА
таржимаси.

НАСРИДДИН АФАНДИ ПАТИФАЛАРИ

Ўзингга эҳтиёт бўл!

Афанди боғчасига ўтқазган кўчатларини ҳар куни кечқурун кўчириб уйига олиб кириб кетар экан. Бу аҳволни қўшнилари кўриб:

— Афанди, бу нима қилганингиз? — дейишди.

— Ўзингга эҳтиёт бўл, қўшнингни ўғри тутма, — деди Афанди.

Отингизни ёзиб кетибсиз

Афандини бир ўртоғи бир неча марта йўқлаб келиб, уйдан ҳеч тополмади. Ниҳоят, "эшак" деб ёзиб кетди.

Орадан бир-икки кун ўтгандан кейин иккови учрашиб қолди.

— Афанди, мен сизни неча-неча йўқлаб бориб тополмадим, итдай санқиб қаёқларда юрасиз? — деди ўртоғи.

— Кўп борганингиздан хабарим йўқ, — деди Афанди, — фақат бир марта борганингизни маълум қилибсиз. Отингизни эшикка ёзиб кетибсиз.

Барибир келади

Бир куни Афандининг чопонини ўғри олиб қочди. Афанди ўғрининг орқасидан қувламасдан, тўғри қабристонга бориб, бир очик гўр устида ўтирди. Бу ҳодисадан хабардор одам Афандидан сўради:

— Афанди! Чопонингизни олган ўғри хува ана у ёққа қочди, сиз бу ерда нима қилиб ўтирибсиз?

— Қаёққа қочмасин, барибир, шу ерга келади.

Бефаҳм кавуш

Афанди сой бўйида оёғини ювиб ўтирган эди. Бир пой кавуши сувга тушиб кетди. Афандининг ёнида оёғини ювиб ўтирган бир киши буни кўриб:

— Аттанг! Чакки бўлди-да! — деди.

Афанди юраги ачиганини билдиргиси келмай:

— Қутулганим яхши бўлди! Ўзи ҳам бефаҳм кавуш эди. Бефаҳм бўлмаса, шеригини ташлаб кетармиди? — деди.

Хуржун

Афанди бир куни бозорда хуржунини ўғрига олдирди. Уйига қайтгач, хотинига гапнинг ростини айтишга кўрқиб "даромад" қилди.

— Хотин! Бу кун бозорда ҳамма хуржун йўқотди.

— Сиз-чи, сиз ҳам йўқотдингизми? — деди хотини.

— Аввал мен йўқотдим-да, — деди Афанди.

Ойнинг нечаси?

Афандидан бир киши сўради:

— Афанди бу кун ойнинг учими, тўртим?

— Ойнинг неча эканини билмаман, ой олиб сотганим йўқ! — деди Афанди.

Хум

Икки киши хум талашиб қолди, бири бирини қозига судраб, Афандини гувоҳликка олиб борди.

— Афанди, бу кишининг хумини биласизми? — деди қози.

— Ҳа, биламан, тақсир! — деди Афанди.

— Кўпдан бери биласизми?

— Туваклик вақтидан бери биламан: шу кишининг қўлида катта бўлган, — деди Афанди.

Саҳифани М.ХОЛИКУЛ ўғли тайёрлади.

МАВСУМ МАРОҚЛИ ЎТАДИ

бунда ўқувчиларга дўстона спорт мусобақалари кўмаклашади

Мана, яна бир ўқув йили якунланиб, мактаб ўқувчилари ёзги таътилга чиқмоқда. Кунлар исиб, ҳарорат кўтарилгани сайин кўнглимиз соя-салқин гўшаларни истаб қолади. Кимдир оромгоҳга, кимдир тоғолди ҳудудларидаяшовчи қариндошларининг уйига йўл олади. Танани яйратувчи тоғ шамолли, муздек зилол сувардан баҳраманд бўлиб, мириқиб ҳордиқ чиқаради. Аммо ҳамма ўқувчилар ҳам бундай имкониятга эга эмас, албатта.

Мазкур жиҳатларни инобат олиб, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан ўқувчиларнинг ёзги таътил даврида бўш вақтларини мазмунли ўтказиш, ёзги оромгоҳларга жалб этилмаган ўқувчи-ёшлар ўртасида спорт мусобақаларини ташкил этиш мақсадида "Ёз—2013" спорт мусобақаларини ўтказиш тўғрисида"ги буйруқ қабул қилинди.

Унга кўра, 2 босқичда ўтказиладиган мусобақаларда 5—6 ва 7—8 синф ўқувчилари шу йилнинг 20 июнидан 20 июлигача 1-босқич (мактаб босқичи) ва 20 июлдан 20 августгача 2-босқич (туман, шаҳар босқичи)да синовдан ўтишади.

Мусобақа Низомида Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Тошкент шаҳар ва вилоятлар халқ таълими бошқармалари Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг ҳудудий филиаллари ҳамда "Ёшлик" жисмоний тарбия ва спорт жами-

яти (ЖТСЖ)нинг ҳудудий кенгашлари билан биргаликда барча умумтаълим мактабларида "Ёз—2013" мусобақаларини ўқори савиёда ўтказиши кўрсатиб ўтилган.

Ўқувчилар жами 13 спорт тури: баскетбол, кўл тўпи, футбол, волейбол, кураш (миллий кураш, белбоғли кураш, дзюдо, эркин кураш), енгил атлетика, стол тенниси, шахмат, шашка, сузиш, бадминтон, бадий гимнастика ва спорт гимнастикаси бўйича мусобақалашади. Битта умумтаълим мактабидан спорт мусобақаларига жами 224 нафар (126 нафари ўғил, 98 нафари қиз бола) ўқувчи жалб этилиши мумкин. Ҳар бир иштирокчи мусобақаларда фақат битта спорт тури бўйича иштирок этишига рухсат этилади.

Низомида ҳар бир спорт тури бўйича мусобақаларни ўтказиш қоидалари ҳам белгиланган.

Болаларнинг иқтидорини тўғри баҳолаш учун малакали ҳакамларни жалб этиш,

мусобақа босқичларининг одилона ўтказилишини таъминлаш ҳам алоҳида аҳамиятга эга. Мусобақаларнинг илк босқичи ўтказилиши кўзда тутилган умумтаълим мактаблари спорт зали ва майдончаларини ҳамда 2-босқич учун белгиланган спорт иншоотларини байра-

нишида, айниқса спорт тadbирларининг аҳамияти бекиёс. Буйруқда келтирилганидек, "Ёз—2013" мусобақасига қорланган ўқувчиларни иқтидори ва интилишларига муносиб рағбатлантириш, голиб ва совриндорларга фахрий ёрлик, диплом, кубок, медаллар билан

этади. Боиси, бундай спорт мусобақалари, шубҳасиз, Президентимиз раҳнамолигида мамлакатимизда навқирон авлод вакилларининг ҳеч кимдан кам бўлмай камол топишлари йўлида амалга оширилаётган улкан ислохотлар, буюк ўзгаришларга хизмат қилувчи сайёҳаракатларнинг узвий бир қисми ҳисобланади. Ота-оналар мазкур мусобақаларни ўтказишдан кўзда тутилган мақсадни чуқур англаб етишлари ва ўз навбатида,

"Yoz—2013"

мона руҳда безаш, керакли спорт анжомлари билан таъминлаш ҳам алоҳида таъкидланган.

Мусобақа иштирокчиларини тантанали кутиб олиш, катта спорт байрамида қатнашаётганига ишонч ҳосил қилиш орқали ўқувчиларнинг голиблика бўлган иштиёқини ошириш муҳим ўрин тутди. Содда қилиб айтганда, болалар спорт зали кирганда ўзларини мурракаб имтиҳон топиришига келгандек эмас, аксинча чинакам спорт шодиёнасида иштирок этаётгандек эркин ҳис этишлари лозим. Шунингдек, мусобақалар арафасида таниқли спортчилар билан учрашув ташкил этиб, улар иштирокида кўргазмали чиқишлар ҳамда маҳорат сабоқлари уюштириш ҳам мақсадга мувофиқ.

Болалар доим меҳр ва эътиборга илҳақ бўлишади. Уларнинг учқунлиб турган истеъдоди янада ёлқинла-

бирга эсдалик совғалари улашиш мутасаддиларнинг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Қолаверса, "Ёз—2013" спорт мусобақаларининг оммавий ахборот воситаларида шунчаки ҳисобот тарзида эмас, балки ота-оналар, маҳалла-қўй ва мактаб жомасининг юртимизда болалар спортини ривожлантиришга нечоғлик ҳисса қўшаётгани жонли мисоллар орқали ёритилишини таъминлаш янада долзарблик касб

фарзандларига ҳам бунинг моҳиятини тушунтириб боришлари, уларни фаолликка қорлаши зарур.

Қисқача айтганда, "Ёз—2013" спорт мусобақалари ёз мавсумида ўқувчиларнинг бўш вақтини мазмунли ва мароқли ўтказиш, спорт билан шугулланиш, соғлом турмуш тарзига риоя этишдек эзгу мақсадларга хизмат қилади.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Пойтахтимизда футбол бўйича олий ўқув юртлари талабалари ўртасида аънавий "Қамолот кубоги" республика турнири якунланди. Мазкур мусобақа "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгаши томонидан Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим, Маданият ва спорт ишлари вазирликлари, Республика Футбол федерацияси, "Маҳалла" хайрия жамоат фонди билан ҳамкорликда ташкил этилди.

АНДИЖОНЛИК ТАЛАБАЛАР — "ҚАМОЛОТ КУБОГИ" СОҲИБИ

"Пахтакор" марказий стадионида мусобақанинг финал учрашуви бўлиб ўтди.

Тадбирда "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгаши раиси Б.Ғаниев, Ўзбекистон олий ва ўрта махсус таълим вазирининг ўринбосари Ш.Қаюмов, Ўзбекистон маданият ва спорт ишлари вазирининг ўринбосари О.Мусаев ва бошқалар Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида ёш авлодини соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш, уларнинг билим олиши, касб-ҳунар эгаллаши, жисмоний тарбия ва спорт билан шугулланиши, истеъдодини намоён этиши учун барча шарт-шароитлар яратилаётганини таъкидлади.

Бу борада "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан ҳам муайян ишлар амалга оширилаётган. Жумладан, "Қамолот" маликаси, "Қамолот" ниҳоллари, "Қамолот" гўнчалари, "Қамолот" шахмат тахтаси, бадминтон, каратэ бўйича "Қамолот кубоги", велоспорт бўйича "Қамолот-тур" сингари мусобақалар, "Биз соғлом турмуш тарзини танлаймиз!" марафони ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантиришга хизмат қилмоқда. Машҳур спортчилар иштирокидаги учрашувлар ўғил-қизларнинг спортга қизиқишини оширмоқда.

Футбол бўйича иккинчи марта ўтказилган

"Қамолот кубоги" мусобақаси ҳам ёшлар ўртасида тобора оммалашиб бормоқда. Мусобақанинг саралаш босқичларида юртимизнинг 75 олий ўқув юртидан минг нафардан зиёд талаба иштирок этди.

Саралаш босқичларидан муваффақиятли ўтган Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти, Тошкент автомобиль-йўллар, Ирригация ва мелiorация институтлари, Урганч, Гулистон, Андижон давлат университетлари, Андижон тиббиёт институти талабалари икки гуруҳга бўлинган ҳолда ўзаро баҳс олиб борди.

Ўз гуруҳида биринчи ўринни эгаллаган Тошкент ирригация ва мелiorация институти ҳамда Андижон давлат университети жамоалари мусобақанинг финалида голиблик учун куч синашди.

Учрашувда андижонлик талабалар пойтахтлик тенгдошларини 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратиб, бош совринни қўлга киритди. Пойтахтликлар қумуш медал билан тақдирланган бўлса, бронза медал Бухоро тиббиёт институти талабаларига насиб этди.

Байрам АЙТМУРОВО,
ЎзА мухбири

УНИВЕРСИТЕТ ТАЛАБАЛАРИ МАМНУН

Бухоро давлат университети талабалари учун жорий йил эсда қоларли воқеаларга бой бўлмоқда. Хусусан, яқинда таълим муассасасида "Универсиада—2013" муносабати билан лойиҳалаштирилган спорт мажмуаси куриб битказилди.

"Universiada—2013"

— Ҳажми 36х18 метрни, лойиҳа қиймати 1 миллиард 400 миллион сўмни ташкил этувчи икки қаватли спорт зали замонавий бинокорлик материаллари асосида барпо этилди, — дейди «20-трест» раҳбари Карим Жамолов. — Спорт иншоотидаги асосий ўйин майдони билан бирга, лойиҳа қиймати 1 миллиард 900 миллион сўм бўлган, "кичик олимпиада"нинг футбол матчида ўтадиган стадион, очиқ волейбол ва баскетбол майдончалари, томошабинлар трибунаси, спортчиларнинг кийиниш ва ювиниш хоналари ҳам тайёр бўлди.

«Замона монтаж қурилиш ва таъмирлаш» МЧЖ қурувчилари томонидан ёзги ўйингоҳга ёндош тарзда қурилган кураш зали ҳам мазкур спорт мажмуасига кўрк бериб турибди, — дейди университет жисмоний тарбия факультети катта ўқитувчиси Дамир Рўзиев. — Бундан ташқари, бу ерда

шахмат баҳслари ҳам бўлиб ўтади. Кўм-қўк майса тўшалган 105х64 метр ҳажмдаги стадионда футбол, 36х18 метр ҳажмли майдончаларда волейбол мусобақалари ўтказилади.

— Университет талабаларининг қувончи чексиз, — деди ҳаяжон билан сўзларкан жисмоний тарбия факультети 1-босқич талабаси Сухроб Тоҳиров. — Чунки кўриб турганимиздек, ётқоҳнамиз ёнгинасида жойлашган мазкур спорт мажмуаси «Универсиада—2013» мусобақаларидан сўнг, талабалар ихтиёрига топширилади. Машгулотлар мана шундай чиройли ва мухташам спорт залларида, майдончаларда ўтказилади. Айни кунларда курсдошларим билан дарсдан бўш вақтларда мажмуа атрофидаги гул ва ниҳолларга сув қуйиб, ишлов бераяпмиз.

Сора ТОШЕВА
«Ma'rifat» мухбири

ҚИЗЛАР, СПОРТ ВА СОҒЛОМ АВЛОД

Президентимиз Ислам Каримов Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг мажлисида қизларни спортга жалб этиш масаласига алоҳида тўғғалиб, эртага янги инсонни дунёга келтирадиган, аналик масъулиятини ўз зиммасига оладиган, оила ва жамият таянчи бўлган қизларимизни ёшликдан спорт билан ошно этиш, бу борада ёшлардан қолган қарашларга бутунлай чек қўйиш зарурлигини таъкидлади.

Дарҳаққат, қизлар ўртасида спортни ривожлантириш йўлидаги бугунги амалий ишлар эртага яхши самаралар бериши шубҳасиз. Айни пайтда Фарғона вилоятида ҳам мазкур йўналишда фойдаланилмаётган имкониятларни тўлиқ ишга солиш, айниқса, қишлоқ жойларда қизларни оммивай спорт турлари билан шуғулланишига янада кенг-роқ жалб қилиш учун зарур шароитларни яратиш бўйича изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Бугунгикунда вилоятнинг барча шаҳар ва туманларида қизларнинг кўплаб спорт турлари, жумладан, бадий гимнастика билан шуғулланиши учун барча имконият мавжуд. Вилоятда 6 ёшдан 18 ёшгача бўлган 112 миң нафардан зиёд қиз мунтазам спорт ва жисмоний соғломлаштириш гуруҳлари-га жалб этилган. Бадий гимнастика, сузиш, синхрон сузиш, теннис ва бошқа спорт турлари билан шуғулланаётган қизлар сафи сезиларли даражада кенгаймоқда. 2004 йилги Фарғона вилоятида бор-йўғи 60 нафар қиз бадий гимнастика билан шуғулланган бўлса, жорий йилга келиб спортнинг ушбу нафис турига меҳр қўйган ва у билан

мунтазам шуғулланаётган қизлар 4500 нафардан ошди. 300 нафарга яқин қиз эса сузиш ва синхрон сузиш билан шуғулланаёттир.

Шуниси кувонарлики, қишлоқ қизлари ўртасида ҳам бадий гимнастика тобора оммалашиб бормоқда. Бешариқ, Бувайда, Кува ва Фарғона туманларидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида бадий гимнастика бўлимлари ташкил этилди.

Bolalar sporti

sporti Ўзбекистон туманида-
ги замонавий спорт маж-
муасида 250 нафар қиз
мазкур спорт тури бўйи-
ча маҳорат силринали эгалламоқда. Сак-
киз йилдан буён фаолият кўрсатаётган
мазкур спорт иншооти қўлпаб қишлоқ
қизларига ўз иқтидорини намойиш этиш
имконини бермоқда. Бу юртдошлари-
миш онгидида спортта, айниқса, қизларни
спортта жалб этишга нисбатан қараш-
ларнинг тубдан ўзгарганидан, ота-она-
ларнинг ўз фарзандида спортта меҳр
қўйиши унинг баркамол бўлиб улғайи-
шида қанчалик муҳим аҳамиятга эга экани
ни англаб ётаётганидан далолатдир.

— Президентимиз таъкидлаганидек,
спорт — соғлом авлод, соғлом келажак
пойдеворидир, — дейди Фарона шах-

ридаги миллий спорт турлари, халқ ўйин-
лари болалар ва ўсмирлар спорт макта-
би директори Севара Дехқонова.
Фақат соғлом халқ, соғлом миллатгина
буоқ ишларга қодир бўлади. Ўзбек ку-
раши билан шуғулланиб, кам бўлмадими.
Халқаро майдонларда турли миллатга
мансуб ҳакамлар томонидан ўзбекча хи-
тобларнинг янграшидан қувонаман. Ай-
ниқса, қизилари спортга жалб этиш бо-
расидаги эзгу ишлар биз, мураббиялар-
ни янада янги марралар сари руҳлан-
тирмакда.

Бугун кўпчилик ота-оналар ўз фарзандларини фақат яхши ўқитиш, касб-хунарга ўргатиш билан чекланиб қолмай, уларни спорт ва фан тўғрисида қизиқариб, соғлом ва интеллектуал салохиятини ўғил-қизлар этиб вояга етказишга интиломда.

— Илгари аксарият ота-оналар "Бо-
ла тинчгина кўз олдимда ўтирсин",
деб фарзандининг спорт билан шуғу-
лланишига хайрхоҳлик билдирмасди,
— дейди Фаргона шаҳрида яшовчи Азиза
Расулова. — Қизларни спорт тўғрисида
қўллага бериш у ёқда турсин, ялоғи
бўлса, жисмоний тарбия дарсларига ҳам
жўрбормасди. Бу ота-оналарнинг тушу-
нмасидан ташқари, ушбу фандан дарс
берувчи аёл мураббиялар деярли
йўлқиси билан ҳам боғлиқ эди. Хозир
бу масалаларга алоҳида эътибор кара-
таилётгани қизларимизнинг спортда
катта муваффақиятларни қўлга кирити-
шда, асосийси, ҳар томонлама соғлом
ўлғайишида муҳим омил бўлмокда.

Фарғоналик спортчи қизларнинг ҳам мамлакат ва халқаро мусобақаларда

савринли ўринларни кўлга киритаётгани спортга бўлган юксак эътибордан далolatдир. Кува туманидаги 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби ўқувчилари Райхон Одиложнова, Назокаат Толипжнова Тошкент шаҳрида ўтказилган трамплин бўйича мамлакат чемпионатида биринчи ўринни кўлга киритди. Дангара туманидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг кўл тўпи бўйича қизлар жамоаси мамлакатимиз биринчилигида муносиб ўринни эгаллади. 2012 йилда Кува туманидаги 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тарбияланувчиси, акробатика бўйича мамлакат чемпиони Камола Раҳмонова Зулфия номиди Давлат мукофотига сазовор бўлди.

Вилоягда кизларни спортга жалб этишда барча имкониятлар ишга солинапти, деб бўлмайди. Хусусан, Марғилон шахри, Бувайда, Сўх туманларида кизлар ўртасида спортни ривожлантириш ишлари талаб даражасида эмас.

Мухтасар айтганда, Юртбошимизнинг болалар спортини ривожлантиришга қаратаётган эзгу ишлари замирида фарзандларимизни ҳар томонлама соғлом ўстириш, уларнинг бахту саодати, фаровон келажагини кўриш, дунёда ҳеч кимдан ҳам бўлмайдиган авлодни тарбиялаш орузи муҳассамдир. Бунинг ижросини Фарғона вилоятида амалга оширилаётган ишларда ҳам аълоқ кўриш мумкин.

Маъсуджон СУЛАЙМОНОВ,
ЎЗА мухбири
Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎЗА)
олган суратлар.

«DAVR PRESS» НАШРИЁТ-МАТБАА УЙИ

муаллиф, таржимон, тўпловчи ва рассомларни
ўқув қўлланмалар нашр этиш бўйича ўзаро манфаатли
ҳамкорликка таклиф этади.

Телефон: (+99871) 120-12-99. Эл.почта: davr-press@mail.ru

Ma'rifat

**TA'SIS
ETUVCHILAR:**

*O'zbekiston Xalq ta'limi
vazirligi, O'zbekiston Oliy
va o'rta maxsus ta'lim
vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va
madaniyat xodimlari
kasaba uyushmasi
Markaziy Kengashi.*

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Jumanazar BEK-
NAZAROV, Baxtiyor DONIYO-
ROV, Farrux JABBOROV (bosh
muharrirning birinchi o'rinbosari),
Husan NISHONOV (bosh muharrir
o'rinbosari), Farhod RIZAYEV,
Nurlan USMONOV (bosh muharrir
o'rinbosari, "Учитель Узбекиста-
на"), Mirzakabov XUDDIYEV,
Baxtiyor YOQUBOV (mas'ul kotib),
Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib,
"Учитель Узбекистана"), Sa'dulla
NAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot
agentligida № 0067 raqam bilan
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6414

INDEKS: 149, 150. Γ-518.
Tiraji 53903.
Hajmi 4 bosma taboq.
Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3.

**Ma'rifat dan materiallarni ko'chirib bosish
tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.*

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 233-53-14, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 233-54-49, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 234-53-63, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 233-76-40, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks). 236-54-17.

Bahosi sotuyda erkin narxda

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:
Xulkar TO'YMANOVA.

Navbatchi:
Jo'rabek JANGIROV.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksionerlik kompaniyasi

Korxona manzili:

«Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy
ЎЗА якуни — 21.00
Toshirildi — 21.10